

Skötselplan för Nynäs naturreservat

Foto: S. Gäfvert, P. Carlweitz

Postadress
611 86 NYKÖPING

Besöksadress
Stora torget 13

Telefon
010-223 40 00 växel

E-post
sodermanland@lansstyrelsen.se

Organisationsnr
202100-2262

Bankgiro
5051-8653

Faktureringsadress
FE 98
838 73 FRÖSÖN

Internet
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Datum

Dnr

2020-03-31

511-5458-2016

Datum

Dnr

2020-03-31

511-5458-2016

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Översikt

Nynäs naturreservat är ett av länets största och mest välbesökta reservat. Nynäs är ett stort sammanhängande område vid kusten med en stor variation av olika kultur- och naturmiljöer. Alltifrån öppna åker-, ängs- och hagmarker till barr- och lövskogar av såväl kultur- som naturskogskaraktär. Vidare finns även flera olika typer av vattenmiljöer i form av sjöar, hav och vattendrag.

Uppgifter om naturtyper, arter och bevarandevärden

Uppskattade arealer av naturtyper*:

- Skogsmark	2417 ha, varav 2103 ha produktiv skog 917 ha skogsmark skyddad, varav 700 ha produktiv skog
Tallskog	513 ha
Granskog	119 ha
Barrblandskog	332 ha
Barrsumpskog	46 ha
Lövblandad barrskog	433 ha
Triviallövskog	239 ha
Ädellövskog	86 ha
Triviallöv med ädellövinslag	33 ha
Lövsumpskog	19 ha
Ungskog/hyggen	283 ha
Skogsimpediment	314 ha
- Våtmark	54 ha
- Hävdad våtmark	19 ha
- Odlad mark	313 ha
- Betesmark	47 ha
- Övrig öppen mark	194 ha
- Exploaterad mark	8 ha
- Sjöar och vattendrag	169 ha
- Hav	602 ha
TOTALT	3823 ha

Natura 2000-naturtyper

Stora vikar och sund (1160)
Skär och små öar i Östersjön (1620)
Strandängar vid Östersjön (1630) **

Datum

Dnr

2020-03-31

511-5458-2016

Kalkgräsmarker (6210)
 Silikatgräsmarker (6270) **
 Fuktängar (6410)
 Slätterängar i låglandet (6510)
 Öppna mossar och kärr (7140)
 Hällmarkstorräng (8230)
 Taiga (9010) **
 Näringsrik granskog (9050)
 Trädklädd betesmark (9070)
 Lövsumpskog (9080) **
 Näringsrik ekskog (9160)
 Näringsfattig ekskog (9190)
 Skogsbevuxen myr (91D0) **

Natura 2000-arter

- Pudrad kärrtrollslända (*Leucorrhinia albifrons*)
- Citronfläckad kärrtrollslända (*Leucorrhinia pectoralis*)
- Smalgrynsnäcka (*Vertigo angustior*)
- Nattskärra (*Caprimulgus europaeus*)
- Spillkråka (*Dryocopus martius*)
- Storlom (*Gavia arctica*)
- Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)
- Trana (*Grus grus*)
- Havsörn (*Haliaeetus albicilla*)
- Törnskata (*Lanius collurio*)
- Trädlärka (*Lullula arborea*)
- Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)
- Tjäder (*Tetrao urugallus*)
- Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*)

ÅGP-naturmiljöer

- Skyddsvärda träd

ÅGP-arter

- Fältgentiana (*Gentianella campestris*)
- Trumgräshoppa (*Psophus stridulus*)

Prioriterade bevarandevärden

- *Naturtyper*
- Grunda marina områden, klarvattensjöar, öppna och trädklädda betesmarker, ängsmark, barnaturskog, lövskog
- *Strukturer (landskapselement)*
- Död ved, gamla träd, hålträd

Datum	Dnr
2020-03-31	511-5458-2016

- Växt- och djursamhällen	- Hävdgynnade arter, brandgynnade arter, kransalger, fåglar, fiskar
- Arter	- Fältgentiana, trumgräshoppa, tjäder, törnskata, reliktböck
- Friluftsliv	- Bad, vandring, fiske, naturskådning, tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, naturstudier

* Arealer enligt KNAS (Kontinuerlig naturtypskartering av skyddad natur)

**Prioriterad naturtyp – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU

Naturgeografiska förhållanden

Topografin i naturreservatet karaktäriseras av nord-sydgående bergryggar med mellanliggande sänkor som mynnar i havsfjärden Tvären och sjön Trobbofjärden. Den högsta punkten i naturreservatet är Orrberget (63 m ö h) som erbjuder en fin utblick över den omgivande terrängen. Naturreservatet kan som helhet betecknas som ett småkuperat mosaiklandskap med många bergshöjder över 50 m.

Berggrunden består huvudsakligen av gnejs men även partier med urkalksten förekommer bl a vid Rundbosjön, Björken och Trobbofjärden. Förekomsterna av urkalksten löper i ett nord-sydligt stråk centralt i reservatet. Insprängt i urkalkstenen i ett område öster om Rundbosjön förekommer skarnbergarter och även den sällsynta bergarten eulysit. I sänkorna finns leror och torvdy medan det vid Sandvik i sydost utbreder sig ett större sandområde. På några ställen finns svallgrus och klapperstensfält.

En mindre del av havsfjärden Tvären ingår i reservatets sydöstra del. Tvären är en mycket speciell geologisk bildning med stort djup och cirkulär form som kan tyda på att den har sitt ursprung i ett meteoritnedslag men även andra teorier om havsfjärdens uppkomst förekommer. Botten täcks av kambrisk sandsten och ordovicisk kalksten vilket är unikt i länet och visar att åtminstone delar av Sörmland före istiderna var täckta av yngre och mer lättvittrade bergarter.

Historisk och nuvarande markanvändning

Nynäsområdet är ett kulturlandskap som under lång tid har karaktäriserats av småskaligt jord- och skogsbruk med torp, mindre arrendegårdar, skola och småindustri för herrgårdens behov. Industriverksamheten bestod huvudsakligen av kalkbrytning, kalkbränning, såg- och kvarndrift. Skogsbrukets avverkade virke användes ursprungligen främst till byggnader, stängsel och husbehovsbränsle. Under tiden för andra världskriget intensifierades dock avverkningen och mycket skog togs ner för att försörja Stockholmsområdet med ved. Tiden därefter och fram till idag har huvuddelen av virkesfångsten utbjudits till försäljning.

Odlingslandskapet i Nynäs präglas av det sena 1800-talets aktiviteter. De områden som idag bär spår av tidigare åkerbruk kan samtliga identifieras på laga skifteskartan från 1888-1889

Datum

Dnr

2020-03-31

511-5458-2016

(Några få fornåkrar vid Nyckelby utgör undantag) och i vissa fall även på geometriska avmätningar från 1700-talet.

Åkermark har odlats här tidigare än så men det har då skett på samma ytor som under senare perioder. Detta betyder att 1800-talets odlingsmaximum mer än väl täckt den mark som redan tidigare nyttjats till åker. Dessutom visar det äldre kartmaterialet att så gott som all den ängsmark som fanns på 1700-talet också varit uppodlad vid tiden för laga skiftet. Den agrara miljön som möter oss idag kan alltså beskrivas som ett igenväxande laga-skifteslandskap. Den åkermark som inte längre plöjs ligger som betesvall eller skogsmark, men i de flesta fall kan man fortfarande återfinna det sena 1800-talets åkerytor. Detsamma gäller gamla vägdragningar. I de fall vägarna inte längre används som körvägar, finns de kvar som brukningsvägar, stigar eller vägbankar i skog och betesmark.

Inom reservatet bedrivs idag ett aktivt och hållbart jordbruk med ekologisk inriktning där hela verksamheten vid Nynäs Gård är certifierad enligt KRAV sedan 2008. Driften omfattar betesdrift- och växtodling på 550 ha mark, köttproduktion med 300 nötkreatur och 100 får. Växtodlingen utgörs av vall, baljväxt- och spannmålsodling. Majoriteten av det som produceras används som foder till de egna djuren.

”Naturliga” betesmarker och ängar har i allt större utsträckning återigen börjat tas i anspråk efter lång tid av svag eller obefintlig hävd. Restaureringar har inletts på flera platser, bl a vid Mellanstugan, Kohagen (nära slottet), Rösten, Furholmen och områdena runt Nynäskanalen.

Värden för friluftsliv

Områdets tillgänglighet, närheten till havet och den rika förekomsten av vackra vyer, bär- och svampmarker samt höga natur- och kulturvärden gör Nynäs naturreservat till ett synnerligen attraktivt område för det rörliga friluftslivet.

Det befintliga systemet av bilvägar, cykelvägar, vandringsleder och stigar gör att naturen är lättillgänglig för besökaren. Förutom det allmänna vägnätet löper gamla vägbankar och brukningsvägar genom skog och betesmark. Två skyltade cykelleder - Sverigeleden och Näckrosleden liksom flera av Sörmlandsledens etapper, sammantaget drygt 30 km, löper genom området och passerar bland annat Karlfors kvarn, Långmaren, Nynäs slott och Sandviks badplats. Vindskydd, toaletter, sopställ och parkeringsplatser finns längs Sörmlandsleden - bland annat vid Bråfalls såg och vid Gisesjöns badplats. Även bord och stolar och öppna eldstäder har iordningställts på lämpliga platser för friluftslivets bästa. Förutom Sörmlandsleden finns även flera andra markerade reservatsleder av olika längd som löper ut till vackra och intressanta platser inom reservatet, bl.a vid Mummerberget och Brevikshalvön.

Möjligheterna till bad är väldigt goda genom att en längre strandremsa utmed kusten samt flera insjöar ingår helt eller delvis i reservatet. Vid Sandvik, Nynäs brygga och Gisesjön finns iordninggjorda badplatser.

Datum

Dnr

2020-03-31

511-5458-2016

För besökare till reservatet erbjuds flera olika övernattningsmöjligheter. För övernattnig med tält, husvagn eller husbil är det särskilt anvisade platser som gäller, sådana finns i dagsläget vid Sandviks camping och vid Brevik. Vid Brevik är övernattnigen begränsad till max 2 dygn i följd. Övernattningsmöjligheter finns även i några av områdets byggnader. Bland annat finns ett vandrarhem i Bränneriet vid slottet samt att torpen vid Draget, Månbacken, Fiskarstugan, Båtmanstorpet och Lillstugan går att korttidshyra. För de besökare som kommer sjövägen med båt så har man möjlighet att ligga förtöjd under max 2 dygn i följd. Det finns även 2 platser reserverade för båtbesökare vid den befintliga marinan i Hundkroksviken med samma dygnsregler.

För den fiskeintresserade erbjuds i dagsläget möjligheter att fiska från land med handredskap i Rundbosjön och inom den del av Trobbofjärden som ligger inom reservatet. I Rundbosjön får man även fiska från de roddbåtar som går att hyra. Förutom att hyra roddbåtar kan man även hyra kanoter att använda i Rundbosjön. Inom havsområdet Tvären råder fritt handredskapsfiske med undantag från det fiskeförbud som enligt en vattendom råder kring Stäksö-fördämningen.

Inom reservatet finns flera besöksanläggningar som är särskilt anpassad till personer med olika typer av funktionsnedsättning. Särskilt fokus har varit att anpassa flera av byggnaderna och besöksanordningarna kring slottsområdet. Vid Gisesjön ligger även en större besöksanläggning med särskilda anpassningar. Anläggningen är en gåva från länet till prins Alexander i doppresent, kallad prins Alexanders utsiktsplats.

Särskild information om naturreservatet och dess olika värden samt förslag på aktiviteter som man som besökare kan göra finns på hemsidan för Nynäs slott samt vid informationscentret vid slottetsområdet. Vidare finns ett tiotal informationsplatser utplacerade i reservatet med information om reservatet.

Under högsäsong arrangerar verksamheten på Nynäs även en rad olika arrangemang för besökarna, både slottsnära men även ute i reservatet. Särskilt fokus ligger på Långmaren som är ett mycket uppskattat besöksmål. Vid Långmaren anordnas blomstervandringar, skördedag samt ett sommarprogram kopplat till tidigare historia kring skötsel av gården och dess kulturhistoria genom berättelser av Ivar ”den sista arrendatorn på Långmaren”.

Kulturhistoriska värden

Centrum för den kulturella verksamheten i området har åtminstone sedan 1300-talet varit Nynäs gård. Även idag fungerar slottsområdet som ett nav kring vilket det mesta av besöksnäringen och det naturvårdande jordbruket kretsar. Huvudbyggnaden till dagens gods eller slott började uppföras på 1650-talet men har sedan dess genomgått åtskilliga förändringar. Slottsbyggnaden är av stort historiskt och arkitektoniskt värde. Bland mycket annat försågs slottet på 1680-talet med praktfulla stucktak som bevarats väl och kan beskådas än idag. Delar av slottet med omgivande byggnader är sedan mitten av 1980-talet öppna för allmänheten. I omgivningarna kring Nynäs slott bosatte sig under århundradena många människor som på olika sätt fann sin utkomst i området. Olika typer av bebyggelseämningar är därför talrikt före-

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

kommande i naturreservatet. Främst är det rester efter torp, ofta namngivna efter miljön där de var belägna t ex Hultstugan, Vretstugan och Sandbrink, ibland med namn som antyder professionen hos den som en gång bodde där t ex Smedstorp. Bebyggelseämningar efter industriverksamhet som bedrivits i området förekommer också. Vid Rundbosjöns östra kant vittnar idag två kalkugnar om att kalksten bröts och brändes här. Karlfors kvarn och Bråfalls såg i områdets västra del är exempel på mer intakta byggnader med stort kulturhistoriskt värde. Både sågen och kvarnen drevs av vattenkraft och var i bruk så sent som på 1940- och 50-talet. Även gården Långmaren är föremål för många studiebesök och guidade visningar. Långmaren utgör en välbevarad kulturhistorisk miljö med mangårdsbyggnad, ladugård, andra ekonomibyggnader, jordbruksredskap och den intilliggande marken är fortfarande till en del hägnad med hankärdesgård. Åkermarken har aldrig brukats med hjälp av moderna traktorer. Bebyggelsen vid Långmaren är ett byggnadsminne.

Gården Långmaren som är ett byggnadsminne. Foto Stephan Gäfvert.

I Nynäs naturreservat finns drygt 60 stycken lämningar som är registrerade i Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister. Många av dem består i sin tur av upp till flera tiotal mindre objekt. De vanligaste är olika typer av gravar – främst runda, fyllda stensättningar. De utgör ungefär en tredjedel av de registrerade lämningarna. På några få platser bildar de sammanhängande gravfält – ibland tillsammans med högar och rösen. Den norra delen av den fina betesmarken nära väg 219 vid infarten till gårdarna Nyckelby och Litselby utgörs av just ett sådant gravfält. Här är en av gravarna dessutom markerad med en halv meter hög rest sten eller bautasten.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Fornlämningar efter gravar är rikligast företrädda i odlingslandskapet kring gårdarna Ogensjö, Nyckelby, Litselby och Fjällen medan bebyggelse lämningarna är mer spridda inom reservatet. Någon exakt datering av fornlämningarna har i de flesta fall inte gjorts men allmänt kan sägas att stensättningar och högar är de dominerande anläggningstyperna på yngre järnåldersgravfält (500 - 1050 e kr) medan rösen är den mest kännetecknande gravformen för bronsåldern (1800 - 500 f kr). Bebyggelse lämningarna är av senare datum. De flesta torpen är grovt daterade som medeltida (1050 - 1521) och från nyare tid (1521- 1770). Flera av dem är namngivna i kartmaterial från 1678.

Biologiska bevarandevärden

Tack vare naturreservatets storlek och mångformighet är naturvärdena många och varierande. Ålderdomligt hävdade hagmarker som bara i begränsad omfattning är påverkade av konstgödsel är talrika. Här uppträder en artrik hävdgynnad flora med inslag av många skyddsvärda växter, i torrbackar exempelvis kattfot, spåtistel, vildlin, sandmaskros, småfingerört och solvända. På flera av dessa lokaler lever även den spektakulära trumgräshoppan - en sällsynt art med röda flygvingar och trummande läte. Den är betecknad som starkt hotad i den svenska rödlistan och ingår därför i Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). I något friskare mark återfinns arter som ängsskallra, ängsvädd och jungfrulin och på flera ställen i reservatet växer den rödlistade och hävdgynnade fältgentianan.

Fältgentiana och Trumgräshoppa finns i betesmarkerna vid Långmaren. Foto på fältgentiana Stephan Gäfvert. Foto på trumgräshoppa Per Flodin.

Även hävdgynnade svampar förekommer, till exempel scharlakansvaxskivling och trådvaxskivling. Flera förekomster av slättergynnade arter i området antyder ett sedan länge nedlagt ängsbruk. Strandängen vid Sandvik t ex hyser arter som ormröt, nålstarr och

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

slätterblomma. I synnerhet den sistnämnda har minskat kraftigt sedan ängsbrukets upphörande. I strandängen öster om Furholmen växer strandmyskgräs och norskstarr – även det minskande arter som lever en tynande tillvaro i svagt hävdade marker. På många andra ställen inom reservatet bland annat vid gården Långmaren växer slätterfibbla, ängsskära, svinrot och darrgräs. Vid Långmaren förekommer också långbladig spåtistel – en sällsynthet i länet. Artrikedomen är i stor utsträckning betingad av att marken partiellt är kalkhaltig. Flera av de nämnda arterna är tydligt kalkgynnade och även utanför fodermarkerna förekommer intressant kalkgynnad flora. Exempelvis växer harmynta och den i länet sällsynta och regionalt ovanliga ängsgentianan kring kalkhällarna på Rundbosjöns östra sida, nära gården Evedal.

Inom reservatets skogar skiftar naturvärdena kraftigt från låga till väldigt höga. De lägre naturvärdena beror på att man inom reservatet bedrivit ett produktionsinriktat skogsbruk under lång tid. De skogarna med högst naturvärden finns framförallt knutna till några av de ca 50 nyckelbiotoper registrerade inom området. De flesta av dessa nyckelbiotoper samt huvuddelen av övrig skog inom reservatet med de äldsta och artrikaste skogsbestånden är skyddade. Arealen som är skyddad uppgår till 718 ha produktiv skog, vilket motsvarar ca en tredjedel av reservatets produktiva skogsmark. De skyddade skogarna utgörs främst av olika typer av tall- och granskog varav flertalet uppvisar naturskogskaraktärer som stor förekomst av död ved, rik kryptogamflora, olikåldriga bestånd och åldriga träd - över 200 år gamla tallar förekommer. På de gamla tallarna är svamparna tallticka, grovticka och blomkålsvamp rikligt representerade och i barken på solbelysta gamla tallar förekommer insekten reliktböck. På murkna granlågor kan den uppmärksamme hitta mossor som vedtrappmossa och grön sköldmossa samt vedsvampar som gräddticka och gränsticka. I flera av dessa skogsområden gör sig kalkinslaget påmint genom förekomsten av kalkgynnade arter såsom barrviolspindling, sårläka, skogsknipprot och nästrot. Spritt finns även flera bestånd med gammal asp vars ved och bark utnyttjas av en lång rad organismer.

Ädellövskog förekommer i begränsad utsträckning inom reservatet. Främst är det i söder på Brevikshalvön norr om Stäksö och på Furholmen som bestånd med ädellövträd växer. Ask och lind dominerar på den kalkhaltiga, mycket örtrika marken. Här blommar tandrot, vårärt och underviol talrikt under våren men även sörmländska sällsyntheter som lundslok och lundviol trivs här. Dessutom täcker täta mossmattor lodytor, block och lövträdsbaser med arter som grov baronmossa, platt fjädermossa och stenporella. Inslaget av gammal hassel är stort och trädartad hagtorn är vanlig på Furholmen och Stäksö.

I Nynäs naturreservat ingår även några sjöar eller delar av sjöar. Gisesjön i norr anses vara en av länets renaste sjöar med ett siktdjup på fem till sex meter. Även sjön Björken ingår i reservatet med en liten del i öster. Björken är en utpräglad klarvattensjö med mycket stort siktdjup på över sex meter. I sjön fanns tills nyligen ett av länets allt färre bestånd av flodkräfta. Båda sjöarna hyser en för näringsfattiga sjöar ganska typisk flora med partiellt stort inslag av notblomster och andra rosettbildande växter. Från Björken leder Kvarnstugebäcken som bitvis kantas av vackra strutbräkenbestånd söderut mot Rundbosjön, som är en något mer näringsrik sjö. Frillingsjöarna i nordväst ingår i ett stort, relativt orört myrkomplex med höga naturvärden, bland annat en artrik vitmossflora. Den avsnörda, före detta, havsviken Trobbofjärden, som

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

endast står i förbindelse med Östersjön och Tvären genom en mycket smal kanal vid Stäksö, har utsötat vatten och betraktas numera som en näringsrik insjö. En dammkonstruktion hindrar inströmning av saltvatten då Studsvik använder vatten från Trobbofjärden som färskvattentäkt, enligt särskild vattendom.

I sydost angränsar naturreservatet mot den del av Östersjön som kallas Tvären. Tvären är en mycket speciell havsfjärd med ett markant större djup än närliggande fjärdar och bäcken. I dessa djupa delar finns den i sen tid upptäckta och sällsynta bottenlevande masken österjönemertin. Arten förekommer endast i Östersjön (så kallad endemisk) och i Tvären har den sin största kända förekomst. Inom reservatet finns flera objekt med höga marina naturvärden. Naturvärdena är bland annat kopplade till de stora sammanhängande grundområdena som finns i området. Här finns stora bestånd av bottenäckande vegetation av kärlväxter, kransalger och stora brunalger. Sådan typ av undervattensvegetation skapar strukturer som har en nyckelroll i kustens ekosystem då de fungerar som en livsmiljö åt andra artgrupper såsom ryggradslösa djur och fiskar. Exempel på arter som finns inom reservatet och som bildar sådana strukturer är ålgräs, blåstång, borstnate, grönsträffe, ålnate, axslinga, natingar, sudare och hårsärv. De större bestånden av bottenäckande vegetation förekommer på platser där grundförutsättningar som bottenförhållanden, vågexponering och ljusklimat är gynnsamma. Exponeringsgraden varierar inom området, från relativt exponerade förhållanden utefter Tvärens stränder till tydligt skyddade förhållanden längst in i vikarna. Vid Sandviksbadet och vid Nynäs brygga utbreder sig sandbottnar som är av stor betydelse för det marina livet. Här leker strömming och sandbottnarna bildar även utmärkta uppväxtmiljöer för plattfisk så som piggvar och skrubbskädda.

Ett stort mångformigt naturreservat som Nynäs hyser en rik fågelfauna. Barrskogsarter som spillkråka, talltita och tofsmes förekommer rikligt liksom skogshönsen järpe och tjäder.

Tjäderhöna och pärluggla från reservatet. Foto Stephan Gäfvert.

I lövskogsområdena är gröngöling, mindre hackspett, göktyta och skogsduva, vanliga och i buskiga våtmarker hörs inte sällan kärrensångare och näktergal. I sjöarna – inte minst i Trobbofjärden syns rikligt med andfåglar, dopping och sothöns och i Gisesjön häckar Storlom

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

som är en karaktärsart för klarvattensjöar. Det rinnande vattnet i kanalen vid Nynäs slott lockar ofta till sig strömstare och kungsfiskare vintertid. Rovfåglar som havsörn, fiskgjuse, ormvråk, lärkfalk och kattuggla och brun kärrhök uppträder regelbundet i reservatet. I odlingslandskapet är sånglärka vanlig och karaktärsarter är nötkråka och törnskata. På strandängarna finns det strandängsfåglar som häckar, såsom tofsvipa, rödbena, enkelbeckasin och ängspiplärka och sådana som bara rastar under vår och höstflytt. Till de senare märks arter som gluttnäppa och grönbena.

Däggdjursfaunan är art- och individrik. Här finns älg, kronhjort, dovhjort, vildsvin, rådjur, mufflon, hare, räv, grävling, mård och mink. Dessutom syns spår av utter och lodjur regelbundet. Bäver bygger hyddor på flera ställen inom reservatet.

Kronhjortar på brunstplats vid Långmaren. Foto Stephan Gäfvert.

Geovetenskapliga värden

Glaciala jättegrytor förekommer vid Mummerberget och utmed strövstigen Unnekroken. Det är naturliga håligheter i berget som uppkommit genom att starkt strömmande smältvatten från den retirerande inlandsisen satt stenar i rörelse. Dessa stenar har sedan under mycket lång tid bearbetat berget och borrar sig ner, ibland mycket djupt. I reservatets västra del vid Tegelkällan

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

finns ett tydligt exempel på en variant av jättegryta som bildas i vattenfall och forsar och brukar kallas älvgröta.

Alla de olika bevarandevärden som nämns ovan för friluftslivet, kultur- och naturmiljöerna inom Nynäs naturreservat ger ett viktigt bidrag till länets gröna infrastruktur. Främst genom att de bildar ett sammanhängande nätverk av natur som bidrar till fungerande livsmiljöer för växter, djur och till människors välbefinnande. Även genom att området brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och gynnas samt andra viktiga ekosystemtjänster främjas.

Utbildning och forskning

Region Sörmland driver Öknaskolans naturbruksgymnasium. Inom Öknaskolans inriktningar samt övriga utbildningsinstanser med natur- och kulturinriktningar används Nynäs marker till forskning, kursverksamhet samt aktiviteter av olika slag. Sörmlands Naturbruks uppdrag är att förvalta och sköta egendomarna på Nynäs och Ökna samt visa vägen mot framtiden genom framsynt utbildningsverksamhet och attraktiva aktiviteter - såväl för allmänheten som för yrkesfolk inom naturbruk, kultur och miljö.

I den museala verksamheten som även innefattar guidade visningar samarbetar Region Sörmland med Nationalmuseum och Sörmlands museum.

Botaniska institutionen vid Stockholms universitet bedrev 1992-2008 ett stort forskningsprojekt, inom vilket Nynäs naturreservat ingick som en del. Projektet hade fokus på växter i kulturlandskapet och genererade totalt 11 avhandlingar. Inom Nynäs var det särskilt betesmarkerna vid bl.a. Långmaren, Litselby och Nyckelby som undersöktes.

Slitage och störningskänslighet

Eftersom området är så välbesökt och att det besöks under en stor del av året finns stor risk för att slitage och störning från besökare kan påverka naturreservatets värden negativt. Genom reservatets storlek och variationsrika naturmiljöer finns däremot goda möjligheter att anpassa besöksstrycket, främst genom att kanalisera besökare till stigar och leder i mindre känsliga delar. Genom att ha en god kunskap om störningskänslig fauna (skogsfåglar, rovfåglar, kronkalvingsområden m.m.) och var de slitagekänsliga områdena finns kan man anpassa både friluftaktiviteter och skötselinsatser till lämpliga platser eller till lämpliga tider på året.

De marina strand- och vattenmiljöerna är delvis påverkade av fysiska ingrepp såsom muddring och bryggor, men är huvudsakligen begränsade till småbåtshamnarna i Lindviken och Hundkroksviken. Dessutom finns några mindre brygganläggningar och en allmän badplats inom området. Trycket från båtburet friluftsliv är också relativt stort inom delar av området och innebär bland annat att ankringsskador och påverkan från båtmotorer utgör en tydlig påverkansfaktor, framför allt inom välbesökta, grundare områden med finare bottenmaterial och känslig vegetation.

FÖRSLAG TILL SKÖTSELPLAN

14(5
5)

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

PLAN FÖR OMRÅDETS SKÖTSEL

Övergripande mål

En skötselplan är ett vägledande dokument till hjälp för i första hand förvaltaren av naturreservat att nå dess syfte.

Denna skötselplan är även ett övergripande dokument som ska styra och rikta övriga planer och policys som Region Sörmland har för sin förvaltning av Nynäs egendom och för sin förvaltning av Nynäs naturreservat. De övriga planerna är främst odlingsplan, betesplan, skogsbruksplan, bevarandeplan för Natura 2000, viltförvaltningsplan, fiskevårdsplan, vattenvårdsplan, vägunderhållsplan och vård- och underhållsplan för områdets byggnader. Dessa övriga planer ska vara ett stöd i hur en kultur- och naturvårdande skötsel och ett brukande av naturresurserna kan ske inom ramen för syftet med naturreservatet samt för att målen i skötselplanen ska uppnås. Planerna ska uppdateras och hållas aktuella utan att skötselplanen och dess mål behöver uppdateras.

I ett naturreservat som Nynäs där en viss naturtyp kan förekomma spridd över en stor areal blir skötselområden med nödvändighet ett geografiskt heterogent område. Men betydligt mer enhetligt sett ur skötselsynpunkt, vilket är avsikten med indelningen i skötselområden.

Målbilder utgör grunden för skötselplanens indelning i skötselområden. Dessutom tillkommer några skötselområden av mer administrativ karaktär utan självklar geografisk koppling. För varje skötselområde anges ett bevarandemål och de skötselinsatser som dess bevarandevärdena kräver för att bevarandemålen ska uppnås.

Skötsel för friluftslivet

Nynäs naturreservat är ett av länets största och mest välbesökta naturreservat. Besökstrycket ökar stadigt och viktiga prioriteringar för skötseln är att kanalisera besökare till delar som inte är så känsliga för slitage och störningar samt att anpassa utformningen, placeringen och mängden friluftsanordningar. Viktigt är även att kunna erbjuda och upprätthålla en ändamålsenlig servicenivå.

Region Sörmland har ett särskilt uppdrag att prioritera målgrupperna barn- och ungdomar, personer med funktionsvariation samt nyanlända. Utvecklingen av vilka aktiviteter som erbjuds besökarna samt vilka besöksanläggningar och anordningar som anläggs eller utvecklas inom reservatet ska i möjligaste mån kopplas till det uppdraget.

För besökande till reservatet finns det i dagsläget anvisade platser för husvagn, husbil och tält vid Sandvikscamping samt vid Brevik. Campingen arrenderas ut på entreprenad och inom campingområdet gäller campingens villkor för övernattnings. Campingen är av enklare standard men har en fullgod service mot en avgift. Vid Brevik finns det möjlighet att i max 2 dygn i följd tälta eller ställa upp husvagn eller husbil. Servicen vid Brevik innefattar tillgång till

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

dricksvatten (sommartid), dass, sopanordningar, bord och bänkar. En översyn pågår för att på sikt kunna erbjuda fler anvisade platser för övernattnin med tält, husvagn eller husbil inom reservatet och hur en sådan utökad servicenivå ska kunna upprätthållas. En översyn pågår även med vilken typ av servicenivå som ska finnas på befintliga besöksanläggningar och anordningar samt vilken typ av servicenivå som man vill utveckla på nya ställen.

Inom reservatet får man endast elda på iordningställda eldplatser. Besökarna erbjuds därför servicen att det ska finnas ved vid sådana anläggningar.

Skötsel av kulturlandskap och kulturvärden

Det varierande kulturpräglade landskapet med öppna arealer åkrar, betesmarker och ängar ska så långt som möjligt hävdas genom åkerbruk, ängs- eller betesdrift. Åkerholmar och andra kulturelement bevaras och brynzoner mellan öppen mark och skogsmark gynnas. De naturliga hagmarkerna bevaras och regleras enligt föreskrifter i beslutet och de får inte planteras igen, gödslas, kalkas eller insås. Valet av betesdjur och betestrycket anpassas efter kultur- och naturvärdenas krav.

För att bevara de kulturmiljövärden som finns ska den gamla bebyggelsen i möjligaste mån bibehållas. Skötseln och underhållet av de kulturhistoriska byggnaderna ingår inte inom ramen för förvaltningen av naturreservatet, utan det åligger istället markägaren och sker enligt särskilt byggnadsvårdsplan. Uppförande av nya byggnader ska ske med stor försiktighet och regleras enligt föreskrifter i beslutet där en anpassning till rådande byggnadsstil eftersträvas.

Det är önskvärt att de särskilt intressanta lämningar av inägor, husgrunder och fornlämningar hålls framröjda och att de skyltas för allmänheten.

Vid skötselåtgärder ska forn- och kulturlämningar särskilt beaktas. Rövning, gallring och avverkning kräver inte tillstånd enligt kulturmiljölagen, under förutsättning att den sker på ett sådant sätt att lämningarna inte skadas eller förändras.

Skötsel av skog

Skogsbruk bedrivs fortsatt inom huvuddelen (ca två tredjedelar) av skogen inom Nynäs naturreservat och sedan 1998 är skogsbruket certifierat enligt FSC (Forest Stewardship Council). Till stöd för hur brukandet ska ske finns även en Grön skogsbruksplan samt en egen skogspolicy för hur markägaren och reservatsförvaltningen vill att skogsbruket ska bedrivas i reservatet så att det anpassas till de särskilda friluftsvärden, kultur- och naturvärden som finns.

Markägaren avsätter enligt FSC-certifieringen minst 5% av den produktiva skogen frivilligt. Inom Nynäs egendom motsvarar det ca 70 ha som är frivilligt avsatta och som ska sköts med naturvårdsmål istället för produktionsmål. De avsatta ytorna redovisas inte i skötselplanen, utan de framgår av den Gröna skogsbruksplanen.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Inom de mest värdefulla skogsområdena i reservatet är skogen (ca en tredjedel) skyddad långsiktigt enligt föreskrifter i reservatsbeslutet (se bilaga 1.3 i beslutet). Även delar av dessa skyddade skogar behöver en naturvårdande skötsel. Vanligen lämnades sådana skogar orörda, men under senare tid har behovet att även sköta skogar med höga naturvärden aktualiserats. Det övergripande motivet till att arbeta med naturvårdande skötsel är att bevara och utveckla biologisk mångfald. Framst handlar det om att efterlikna de naturliga störningar som till stor del saknas i dagens skogar, t.ex. brand och översvämningar samt att återskapa skogstyper som till stor del försvunnit.

Skötsel av vattenområden och våtmarker

Inom Nynäs naturreservat finns ca 770 ha vatten. Huvuddelen (ca 600 ha) utgörs av havsfjärden Tvären och resterande delar utgörs av sjöar och vattendrag. I reservatet finns sjöarna Björken, Gisesjön, Stora Frillingen, Lilla Frillingen, Rundbosjön och Trobbofjärden. Åtgärder inom reservatets vattenmiljöer är kopplade till att förbättra status i enligt med vattendirektivet och havsmiljödirektivet enligt EU. För Nynäs del innebär detta att förutsättningarna för djur- och växtlivet måste förbättras genom biotopförbättrande åtgärder samt att näringsbelastning till havet behöver minska. Då vattenkvaliteten i havet och sjöarna är påverkade av näringsläckaget och avrinningen från land, är det främst åtgärder kring reservatets vattendrag och sjöar som är föreslagna i skötselplanen. Att anlägga våtmarker, återmeandra vattendrag och beså kantzoner är exempel på lämpliga skötselåtgärder. Dessa bidrar även till att uppehålla vattnet längre i landskapet.

Inom reservatet finns flera utpekade rekryteringsområden för fisk. I Tvären finns det flera lokaler som är lämpliga för strömming medan sandbottnarna vid Lilla och Stora Sandvik är mest lämpliga som lek- och uppväxtområden för plattfisk. Flera vandringshinder finns utmed vattendragen och några av reservatets sjöar är dämnda. Att åtgärda vandringshinder är framförallt viktigt för att fisk och andra vattenlevande organismer ska kunna ha möjlighet att vandra fritt mellan sjöarna och vattendrag inom reservatet. Det kan ske i första hand genom åtgärda befintliga dämmen och vandringshinder. I andra hand kan faunapassager anläggas då utrivning inte är möjligt. Genom att tillföra sten och grus i vattendrag skapas även fler lekmiljöer för till exempel öring. För att stärka bestånden av fisk kan fredning av lekområden samt olika fångstbegränsningar bli aktuellt.

Flera objekt med grunda marina naturvärden finns registrerat inom reservatet. Naturvärdena byggs upp av habitatbyggande kärleväxter, kransalger och stora brunalger. Dessa miljöer är känsliga för störningar i form av till exempel grumling från båttrafik och ankring. Åtgärder för att minska sådan påverkan, såsom utökade skyddsbestämmelser kan bli aktuella.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Naturreseptatet är indelat i skötselområden som utgår från de målbilder som finns för respektive område. Skötselområdenas följer till stor del de naturtypsytor som avgränsades inom basinventeringen för länets Natura 2000-områden eller beståndsytor enligt Grön skogsbruksplan 2012.

Reservatet är indelat i 6 skötselområden. Skötselområdena är:

1. Friluftsliv och rekreation

2. Kulturhistoriska miljöer

2A: Forn- och kulturlämningar

3. Skyddad naturskog

3A: Tallskog

3B: Granskog

3C: Barrblandskog

3D: Lövskog

3E: Sumpskog

3F: Myrmark

4. Oskyddad skog

4A: Skogsbruk och frivilliga avsättningar

5. Öppna kulturpräglade marker

5A: Öppen naturbetesmark

5B: Öppen kulturbetesmark

5C: Slätteräng/Fuktäng

5D: Skogsbete/Trädklädd betesmark

5E: Åkermark

5F: Alléer och skyddsvärda träd

6. Limniska miljöer och våtmarker

6A: Sjö

6B: Våtmark

6C: Vattendrag

7. Marina miljöer

7A: Grund mjukbotten

7B: Grund hårbotten

7C: Djup mjukbotten

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Generella riktlinjer och åtgärder

Åtgärder för arter och naturtyper som omfattas av särskilda åtgärdsprogram (ÅGP), fastställda av Naturvårdsverket, ska utföras i enlighet med programmet då det berör området, i den utsträckning det är förenligt med skötselplanen. Inom Nynäs naturreservat berörs åtgärdsprogrammen för fältgentiana, trumgräshoppa och skyddsvärda träd.

Delar av reservatet är även ett Natura 2000-område med särskilt utpekade arter och naturtyper. För detaljer om arterna och naturtyperna och dess särskilda bevarandemål och utbredning hänvisas till bevarandeplanen för Natura 2000-området Nynäs.

Skötselområde 1: Friluftsliv och rekreation*Beskrivning*

Nynäs är ett av länets största och mest välbesökta naturreservat. Ett rikt och varierat friluftsliv bedrivs i naturreservatet. Vandring, svamp- och bärplockning, bad, naturskådning, fiske och paddling är några exempel. Aktiviteter med tydligt kunskapshöjande syfte genomförs regelbundet, såsom guidningar i områdets olika kultur- och naturmiljöer.

En lång rad anläggningar och anordningar som vandrings- och cykelleder, rastplatser, badplatser m.m. avsedda att gynna det rörliga friluftslivet finns spridda i området. Dessa anläggningar och anordningar är klassade med avseende på servicenivå. Klassningen ska underlätta för besökaren, så den ska veta vad den kan förvänta sig för service samt vara ett stöd vid förvaltningen av reservatet för prioritering av insatser.

Föreningen Sörmlandsleden har flera delsträckor som går igenom reservatet och underhåller de stigar som är markerade som Sörmlandsleden inkl underhåll av de anordningar, markeringar, hänvisningar etc. som är kopplade till leden.

Eftersom reservatet är stort och välbesökt finns en stor mängd anordningar och anläggningar för besökare. Behovet av antalet, utformningen och placeringar ändras och utvecklas ständigt. En särskild friluftslivskarta i skötselplanen blir därför snabbt inaktuell. Istället uppdaterar reservatsförvaltningen kontinuerligt den särskilda broschyr som finns för reservatet, där aktuell karta över områdets anläggningar och anordningar för besökare framgår. Broschyren finns på informationsplatser i reservatet samt i digital form på t.ex. hemsidan för Nynäs slott. Bifogat i bilaga 2.1 finns den senaste versionen som exempel.

Bevarandemål

Naturreservatets gränser (ca 20 km) ska vara väl utmärkta och uppmålade i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar för gränsmarkering.

Information om naturreservatet och dess olika värden ska finnas lättillgängligt i reservatet och på olika digitala medier (såsom hemsida, sociala medier m.m.). Särskilt broschyren om Nynäs

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

naturreservat ska ha aktuell information och karta med anordningar och anläggningar för besökarna samt erbjudas på minst tre olika språk. Särskilda informationsplatser ska finnas på minst 10 olika platser inom reservatet där det ska finnas aktuell information om naturreservatet och dess olika värden. Informationsplatserna ska hållas i gott skick och informationstavlorna på dem ska hållas aktuella.

Naturreservatets anlagda leder och stigar hålls i gott skick genom att vara framröjda och väl uppmärskade samt ha tillhörande hänvisningsskyltar, spänger etc. Naturreservatets vägar och parkeringar hålls i gott skick och huvuddelen av vägarna är öppna och tillgängliga för besökare. Anordningar och anläggningar för besökare ska underhållas och vara i gott skick. Vid de särskilt iordningställda grillplatserna ska det finnas ved tillgängligt för besökarna.

Service för besökare ska vara god och ändamålsenligt anpassad med olika grad av servicenivå beroende på typ av friluftsanordning och dess placering i reservatet. Detta med avseende på möjligheten att upprätthålla servicenivån och behovet av att kanalisera besöksstrycket.

Besökarnas möjligheter till bad ska vara goda. De ska även ha goda möjligheter att uppleva områdets kultur- och naturvärden samt erbjudas ett variationsrikt friluftsliv. Detta gäller särskilt barn- och ungdomar, personer med olika typer av funktionsnedsättningar samt nyanlända.

Under sommarmånaderna ska besökarna kunna hyra cyklar samt att hyra roddbåt och kanot till att använda i Rundbosjön. Fiskeintresserade besökare ska erbjudas möjlighet att från land fiska med handredskap i Rundbosjön och inom den del av Trobbofjärden som ligger inom reservatet. I Rundbosjön ska man även ha möjlighet att fiska från de roddbåtar som ska gå att hyra. Inom havsområdet Tvären gäller fritt handredskapsfiske med undantag från det fiskeförbud som enligt en vattendom råder kring Stäcksö-fördämningen. En fiskerättsutredning ska genomföras för att utreda fiskerätten i de övriga sjöarna som delvis berörs av reservatet och se över möjligheterna och formerna för att göra fler vatten tillgängliga för fiskeintresserade besökare.

Besökare till reservatet ska erbjudas olika alternativ till övernattning inklusive ändamålsenlig service. På särskilt anvisade platser ska besökare under max 2 dygn i följd (undantaget Sandvikscamping där campingens villkor gäller) kunna övernatta med tält, husvagn eller husbil. Stugorna vid Månbacken, Draget, Fiskarstugan och Lillstugan vid Bränneriet ska vara tillgängliga att korttidshyra för besökare. De besökare som kommer sjövägen med båt ska ha möjlighet att ligga förtöjda under max 2 dygn i följd. Det ska även finnas minst 2 platser reserverade för båtbesökare vid den befintliga marinan i Hundkroksviken där samma dygnsregler gäller.

Skötselåtgärder

Naturreservatets omålade gränser runt slottsområdet och Tegelkällan samt vid infartsvägarna markeras ut och målas. Uppmålad gränser underhålls vid behov.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Informationsbroschyren om Nynäs naturreservat uppdateras regelbundet med aktuell information om reservatet och dess anläggningar och anordningar för besökare.

Reservatets särskilda informationsplatser iordningställs samt underhålls vid behov. Informationstavlor tas fram med aktuell information om reservatet och dess olika värden och de uppdateras vid behov.

Vid de särskilt iordningställda grillplatserna fylls ved på regelbundet.

De befintliga badplatserna vid Sandvik, Nynäsbygga och Gisesjön hålls i gott skick för den badande besökaren.

Årlig översyn och underhåll av reservatets anlagda leder och stigar samt av anordningar och anläggningar för besökare. Vid behov kan det bli aktuellt att utveckla desamma samt att anlägga nya. Servicegraden på respektive anläggning eller anordning för besökare upprätthålls motsvarande dess serviceklass.

Befintliga anläggningar och anordning anpassad för personer med funktionsnedsättning, vid Gisesjön (Prins Alexanders utsiktsplats) och kring slottsområdet, utvecklas och underhålls. På sikt kan det bli aktuellt att anlägga sådana anläggningar och anordningar även vid Nynäsbygga, Sandvik, Brevik och Litselby.

De platser som finns anvisade för övernattnig med husbil, husvagn eller tält vid Sandviks campingplats och vid Breviksparkeringen ska vara tillgängliga för reservatets besökare och hålla den servicenivå som motsvarar dess serviceklass. På sikt kan det bli aktuellt med anvisade platser för övernattnig med husbil och husvagn eller tält även vid Bygd och kring slottsområdet. Det kan även bli aktuellt med anvisade platser för naturcamping med tält, inkl ändamålsenliga faciliteter, vid Bråfall, Månbacken, Sandviken, Gisesjön och Långmaren.

Ombesörja korttidsuthyrningen av torpen Månbacken, Draget, Fiskarstugan och Lillstugan samt upprätthålla servicenivån.

Markera ut de 2 platser som finns i marinan för båtbesökare samt hålla platserna i gott skick. Det kan bli aktuellt att utöka antalet platser på sikt om behovet uppstår.

Årligen genomföra aktiviteter med kunskapshöjande syfte samt aktiviteter för personer med funktionsvariation, nyanlända samt för barn och ungdomar.

Iläggingsplats för båt vid Nynäsbygga hålls i gott skick.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Skötselområde 2: Kulturhistoriska miljöer

Området är ett kulturlandskap som har karaktäriserats av ett småskaligt odlingslandskap med torpbebyggelse, mindre arrendegårdar, skola samt småindustrier för herrgårdens behov, såsom kalkbrytning, kalkbränning, såg- och kvarndrift. Denna samhällsstruktur, där torparna och arrendebönderna utgjorde stommen i herrgårdens arbetsorganisation, är fortfarande skönjbar genom den bebyggelse och de kulturminnen som finns på Nynäs gods. Den äldsta och mest värdefulla bebyggelsen är den vid Långmaren, Utängsstugan, Båtmanstorpet, vattensågen vid Bråfall och kvarnen vid Karlfors. Inom reservatet finns ca 40-talet gårdar och torp där ca 10-talet är uthyrda som året runt bostäder eller som sommarstugor.

Bebyggelsen vid Långmaren och dess närmaste omgivning är skyddad som ett byggnadsminne.

Det bör observeras att slottet och byggnaderna i dess närmaste omgivning (ca 50ha) inte ingår i naturreservatet men tillhör Nynäs egendom och förvaltas av Sörmlands naturbruk.

Det bör även observeras att skötsel och underhåll av de kulturhistoriska byggnaderna inom reservatet inte ingår i reservatsförvaltningen, utan ansvaret ligger hos markägaren. Därför finns det inga särskilda bevarandemål eller skötselåtgärder angivna i skötselplanen. Sådant framgår istället i en särskild vård- och underhållsplan för egendomens byggnader.

Skötselområde 2A: Forn- och kulturlämningar

Beskrivning

Omkring sextio fornlämningar finns registrerade i Riksantikvarieämbetets register. Se bilaga 2.2. Det finns även ett stort antal torpgrunder inom reservatet.

Bevarandemål

Väsentliga delar av fornlämningarna och torpargrunderna i naturreservatet är synliga och välhävda. Informationstavlor ska finnas uppsatta i anslutning till utvalda gravhögar, andra fornlämningar och torpgrunder.

Skötselåtgärder

Fornlämningar och torpgrunder synliggörs genom skyltning och röjningsinsatser vid behov. Vid skyltning av fornlämning ska samråd göras med Länsstyrelsens Kulturmiljöenhet och det kan även krävas tillstånd enligt Kulturmiljölagen.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Skötselområde 3: Skyddad naturskog

Skötselområdet (se bilaga 2.3) omfattar huvudsakligen de naturskogar inom reservatet som har ett långsiktigt skydd. Det innefattar både den skogsmark som varit skyddat enligt det tidigare beslutet (motsvarande fd zon 1) samt den skogsmark som fått ett utökat skydd genom det nya beslutet. Förutom dessa arealer har även vissa arealer inom skötselområdet för trädklädd betesmark/skogsbeten ett långsiktigt skydd. I beslutet bilaga 1b framgår all den skogsmark inom reservatet som har ett långsiktigt skydd. Totalt omfattas 49 olika ytor med olika storlekar och som ligger utspritt inom hela reservatet. De största sammanhängande ytorna är skogarna kring Sandvik-Grosselkärr, Stora Unnekroka och Frillingsmossen.

De värdefulla naturskogarna som omfattas av skötselområdet är till stor del sådan skog som klassats som nyckelbiotop eller naturvärdesobjekt av Skogsstyrelsen och dess värden har varit kända en längre tid. I länets strategi för formellt skydd av skog utgör de ingående skogarna stommen i den skogliga värdetrakten Nynäs skogar.

Då skötselområdet omfattar stora arealer är det nödvändigt att beskrivningarna och bevarandemålen är på en generell nivå och inte behandlar varje bestånd för sig. Istället är det målbilder som utgår från skogstyper och dess olika ekologi som är vägledande för bevarandemål och skötselåtgärder.

Skötselområde 3A: Tallskog

Beskrivning

Tallskogar är den dominerande skogstypen av den skyddade naturskogen. Från mager hållmarkstallskog till bördig tallskog av hög bonitet. Skogen på hållmarkerna är ofta gammal och senvuxen. I skötselområdet finns en påfallande hög andel med tallar som är äldre än 200 år samt inslag av träd som är närmare 300 år. De magra förhållandena gör att trädkiktet är gles med naturliga luckor där många tallar och död tallved är solbelysta, vilket skapar ett gynnsamt mikroklimat till gagn för värmekrävande insekter. Reliktbock är en sådan insekt som lever i barken på äldre solbelysta tallar och arten finns representerad från flera av skötselområdets hållmarkstallskogar. Tallskog av bördigare slag förekommer utspritt i mindre bestånd och i flertalet har granen börjat vandrat in och tränger tallarna, där flera bestånd är i akut behov av åtgärder.

Generellt för tallskogen är att dess ekologi präglas av störning i form av brand, vilket är vägledande även för skötseln.

En naturvårdsbränning på ca 7 ha genomfördes 2017 vid Frillingmossen i reservatets norra del och ingick som en del i EU-projektet Life Coast Benefit. Inom EU-projektet Life Taiga planeras ytterligare en naturvårdsbränning.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Gles äldre tallskog NO Karlforstäppa. Foto Markus Forsberg.

Bevarandemål

Områdena domineras av flerskiktade tallskogar som är glesa och ljusa med ett rikligt inslag av äldre tallar. Det finns en riklig mängd solexponerade levande träd och död ved. Trädåldern varierar och död ved finns i olika nedbrytningsstadier och av olika dimensioner. Delar av områdena ska vara tydligt påverkade av brand och branden ska ha en roll i områdets utveckling. Områdenas äldre tallar och lövträd ska gynnas och få möjlighet att fortleva och bli mycket gamla. I perioder efter brand/bränning är området öppet och präglad av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. Naturlig hydrologi eftersträvas och om förutsättningar finns kan delar av området vara påverkat av extensivt bete.

Skötselåtgärder

Tallens ekologi ska vara vägledande för skötseln av hela området och naturvårdsbränning prioriteras som åtgärd. Naturvårdsbränning upprepas i lämpliga intervall så att brand återkommer kontinuerligt i reservatet. Äldre granar, refugiemiljöer och lövträd med naturvärden, exempelvis bohål, skyddas i möjligaste mån vid brand.

Om naturvårdsbränning inte går att genomföra ska mekaniska åtgärder utföras som efterliknar brandens funktion. Exempel på sådana åtgärder är att reducera mängden inväxande gran, avlägsna träd som växer in i grenverken på äldre tallar och lövträd, skapa solbelysta luckor och solbelyst stående och liggande död ved.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Igenläggning av diken för att återskapa en hydrologi som närmar sig den naturliga där det är lämpligt. Om möjlighet finns, kan extensivt bete återupptas.

Skötselområde 3B: Granskog

Beskrivning

Granskogar med höga naturvärden finns utspridd som mindre fläckar i reservatet. De allra minsta har inte avgränsats utan de ingår som mindre delar i någon annan skogstyp. Det största sammanhängande partiet finns öster om Aspvreten.

Den dominerande typen är äldre oskött granskog som växer på sur jord med ett bottenskikt som utgörs av vanliga skogsmossor som husmossa och väggmossa och ett fältskikt med blåbärsris. I sådana miljöer trivs den skogslevande och hänsynskrävande orkidéen knärot, vilken finns på flertalet platser inom reservatet.

Det finns även ett antal partier med näringsrika bördiga granskogar som växer på brunjord och har bottenskikt som domineras av en örtrik flora, t.ex. sårläka och blåsippan. Vissa av dem är kalkbarrskogar. Granskogarna innehåller ofta en hel del stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier.

Äldre granskog vid Aspvreten. Foto Markus Forsberg.

Den döda granveden utgör livsmiljöer för en stor mängd hotade och hänsynskrävande arter. Exempel på sådana arter som är funna i reservatet är vedsvamparna gräddticka, gränsticka och mossorna vedtrappmossa och grön sköldmossa. Gemensamt för de olika typerna av granskog är att dess ekologi präglas av naturliga processer som åldrande och avdöende av träd.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

I samband med det stora torråret 2018 har stora mängder av granar dött inom skötselområdet, antingen direkt till följd av torkan eller indirekt av de stora angreppen av den åttatandade granbarkborren som uppkom de efterföljande åren. Detta kommer att påverka skogens karaktär under ett långt tidsperspektiv.

Bevarandemål

Skötselområdet består av olikåldrig granskog med höga naturvärden och ett stort inslag av gamla träd. Naturliga processer som åldrande och avdöende av träd leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. brand, stormfällning och/eller insektsangrepp, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Inom de ingående skogstyperna ska en naturlig hydrologi eftersträvas. Om förutsättningar finns kan delar av området vara påverkat av extensivt bete.

Skötselåtgärder

I huvudsak ska området utvecklas genom att naturliga processer får verka. Gran och andra träd som växer in i grenverken på särskilt skyddsvärda tallar och lövträd kan avlägsnas vid behov. Om möjlighet finns, kan extensivt bete återupptas. Igenläggning av diken för att återskapa en hydrologi som närmar sig den naturliga.

Skötselområde 3C: Barrblandskog

Beskrivning

Barrblandskogar, är ett brett begrepp som inrymmer flera olika skogstyper. Främst avses tallskogar med hög andel gran, granskogar med hög andel tall eller barrskogar med hög andel löv. Generellt är att dessa skogar har naturvärden knutna till en eller flera skogstyper, vilka helt eller delvis kräver olika skötsel. Inför eventuell skötselåtgärd blir bedömningar och avvägningar viktiga inför val av vilka värden man vill gynna och tillika val av skötselmetod. Stora delar kommer i huvudsak få utvecklas genom att naturliga processer får verka medan andra delar kan behöva skötas mer aktivt genom naturvårdsbränning eller genom åtgärder som efterliknar brand. De större delarna med barrblandskog finns norr om Aspvreten.

I samband med det stora torråret 2018 har stora mängder av granar dött inom skötselområdet, antingen direkt till följd av torkan eller indirekt av de stora angreppen av den åttatandade granbarkborren som uppkom de efterföljande åren. Detta kommer att påverka skogens karaktär under ett långt tidsperspektiv.

Bevarandemål

De ingående skogstyperna har ett trädskikt som ska vara olikåldrigt, med dominans av äldre träd. Det ska vara gott om stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier vilket gynnar en artrik kryptogamflora, insekts- och fågelfauna. Delar av barrblandskogen kan om det bedöms lämpligt bli brandpåverkade. Naturlig hydrologi eftersträvas och om förutsättningar finns kan delar av området vara påverkat av extensivt bete.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Skötselåtgärder

I huvudsak ska området utvecklas genom att naturliga processer får verka. Gran och andra träd som växer in i grenverken på särskilt skyddsvärda tallar och lövträd kan avlägsnas vid behov. Vid bedömning kan naturvårdsbränning bli aktuellt i vissa delar. Om möjlighet finns, kan extensivt bete återupptas. Igenläggning av diken för att återskapa en hydrologi som närmar sig den naturliga.

Skötselområde 3D: Lövskog

Beskrivning

Inom reservatet finns det främst två olika typer av lövskogar: triviallövskog och ädellövskog. De allra minsta har inte avgränsats utan de ingår som mindre delar i någon annan skogstyp.

Lövskogar med triviallöv (asp, björk, al), finns särskilt utpräglat i anslutning till de öppna kulturmarkerna, särskilt kring åkerlandskapet runt skolhusgraven och vidare utmed vägen ner mot slottet samt Brevikhalvön och utmed kusten västerut fram till Skälsnäs. Utmärkande är den rikliga mängden med gamla hålaspar, vilket gynnar hålhäckande fågelarter som skogsduva, sparvuggla och stare. Andra naturvårdsintressanta arter knutna till asp som är funna är aspfjädermossa, stor aspticka, kandelabersvamp, koralltaggsvamp och skrovellav. På flera håll är granen på väg in, något som på sikt riskerar att tränga undan lövträden.

Ädellövskog, förekommer i begränsad omfattning i reservatet, särskilt utpräglat finns det ute på Stäksö och norrom fördämningen vid Stäksö. Ädla lövträd som ask och lind dominerar på de kalkhaltiga och örtrika markerna, med visst inslag av ek och alm. Det finns även ett stort inslag av triviallöv som asp, björk och hassel. Karaktäristiskt är även de trädartade hagtornsträden. Lundfloran är rik med lundväxter som tandrot och tvåblad. Även mossfloran är rik med arter som är typiska för lundartade miljöer, såsom trädporella, plattfjädermossa och grov baronmossa. Ädellövskogen nordväst om fördämningen vid Stäksö ingår i en större betesfälla och lundfloran har en viss betespåverkan. Dessvärre är flera askar och flertalet av almarna sjuka eller dödade av askskotts- respektive almsjukan. Ekdominerande bestånd förekommer ytterst sparsamt inom reservatet.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Lundartad ädellövmiljö nordväst om Stäksöfördämningen. Foto Markus Forsberg.

Bevarandemål

Trädskiktet är luckigt och olikåldrigt, med ett stort inslag av äldre lövträd. Föryngringen av lövträd ska vara tillräcklig för att det kontinuerligt ska finnas äldre träd sett i ett längre tidsperspektiv. Det ska vara gott om stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier vilket gynnar en artrik kryptogamflora samt insekts- och fågelfauna. Inslaget av gran ska vara lågt. Om förutsättningar finns kan delar av områdena vara påverkade av extensivt bete.

Skötselåtgärder

Borthuggande av inväxande gran, enstaka äldre granar kan stå kvar. Frihuggning av enskilda värdefulla träd. För att skapa en ljusare och luckigare skog kan även vissa lövträd ringbarkas. Om möjlighet finns, kan extensivt bete återupptas, dock inte till den grad att det påverkar lövträdens återväxt negativt i någon större grad eller tränger undan lundartad flora.

Skötselområde 3E: Sumpskog

Beskrivning

Sumpskogarna i reservatet utgörs främst av små och utspridda objekt. De allra minsta har inte avgränsats utan de ingår som mindre delar i någon annan skogstyp. Sumpskogarna kan antingen vara löv- eller barrsumpskog. Lövsumpskogarna domineras av trädarter som al och

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

björk medan barrsumpskogarna domineras av tall eller gran. Gemensamt är att de präglas av ett fuktigt och stabilt mikroklimat och en artsammansättning som består av olika fuktkrävande arter. Det är viktigt att hydrologin hålls intakt och att det finns skog som angränsar och håller kvar luftfuktigheten. Naturvärdena i sumpskogen är ofta knutna till särskilda substrat såsom död liggande ved, socklar vid trädbaser, barken på äldre träd, vattensamlingar m.m. På sluttande mark, där partier med rörligt markvatten förekommer, utbildas ett särskilt gynnsamt mikroklimat som gynnar många växter.

Bevarandemål

Trädskikt ska vara olikåldrigt, med dominans av äldre träd. Det ska vara gott om stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier vilket gynnar en artrik kryptogamflora. En naturlig hydrologi ska eftersträvas samt ett stabilt och fuktigt mikroklimat.

Skötselåtgärder

I huvudsak lämnas skogen för fri utveckling. Gran och andra träd som växer in i grenverken på äldre tallar och lövträd kan vid behov avlägsnas. Igenläggning av diken för att återskapa en hydrologi som närmar sig den naturliga samt att bibehålla en intakt skyddszon kring de ingående objekten vid ev. skogliga åtgärder i dess närhet.

Skötselområde 3F: Myr

Beskrivning

Myrar är naturligt öppna med en opåverkad hydrologi samt av vegetation som präglas av näringsfattiga förhållanden med växter som tuvull, sileshår och olika starrarter samt ett bottenskikt som domineras av olika vitmossar.

Myrmark finns i begränsad omfattning i reservatet och är framförallt koncentrerat till Frillingsmossen och kring Stora och Lilla Frillingen i norr. Myrmarkerna är omgivna av skogsmark och av Stora och Lilla Frillingens öppna vatten. Större delarna utgörs av kärrytter men centralt i Frillingsmossen utbreder sig en svagt välvd skvattramtallmosse. Tuvsäv, vitag, brunag och myggblomster tillhör myrens mer exklusiva arter.

Frillingsmossen finns med som ett objekt av högsta klass (klass 1) i länets Våtmarksinventering från 1992. Den omnämns vara i huvudsak orörd, ha en artrik vitmossflora och vara viktig för djurlivet.

En stor del av den öppna ytan är idag kraftigt igenväxt med vass och igenväxning av yngre tallar har tagit fart på sina ställen. Orsaken är oklar men det kan bero på tillförsel av näring från luften via kvävenedfall eller via det tillrinnande diket från Karlforstäppa. Vidare kan det även bero på en långtidseffekt av tidigare sänkningar av Stora och Lilla Frillingen.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Bevarandemål

Området ska bibehålla och utveckla naturvärden som finns knutna till öppen myrmark av olika slag. Endast naturliga igenväxningssuccessioner för myrmarker ska pågå. Hydrologin inom och kring området ska vara naturlig, utan påverkan av markavvattning.

Skötselåtgärder

Utreda hur näringsämnen via tillrinnande diket från Karlforstappa påverkar myren och hur det i så fall kan åtgärdas.

Utreda möjligheten att återskapa en hydrologi som närmar sig den naturliga genom igenläggning av avvattnande diken.

Bekämpning av vass och röjning av yngre tallar av igenväxningskaraktär.

Skötselområde 4: Oskyddad skog

Skötselområdet omfattar den skogsmark inom reservatet som inte har något formellt skydd (se bilaga 2.4). Inom dessa delar får skogsbruk fortsatt bedrivas i enlighet med skogsvårdslagens bestämmelser. Skogsbruket inom reservatet är FSC-certifierat och mer detaljerade uppgifter på beståndsnivå om målklassningar och frivilliga avsättningar framgår i aktuell Grön skogsbruksplan. Utöver det finns en särskild policy för hur Region Sörmland vill bedriva sitt skogsbruk med hänsyn till friluftslivet, kultur- och naturvärden.

Skötselområde 4A: Skogsbruk och frivilliga avsättningar*Beskrivning*

Skötselområdet utgör två tredjedelar av den produktiva skogsmarken i reservatet och inom huvuddelen bedrivs fortsatt ett aktivt skogsbruk. Områdena består till största del av välskötta produktionsbestånd av tall- och gran. Inom delar av skötselområdet ingår även skogsbestånd som är frivilligt avsatta i den Gröna skogsbruksplanen.

I samband med det stora torråret 2018 har stora mängder granar dött inom skötselområdet, antingen direkt till följd av torkan eller indirekt av de stora angreppen av den åttatandade granbarkborren som uppkom de efterföljande åren. Stora insatser gjordes för att förhindra spridning, vilka innebar att många granplanteringar fått avvecklas helt.

Bevarandemål

Röjning, gallring och föryngringsavverkning sker i enlighet Grön skogsbruksplan. Skogsbruket bedrivs enligt skogsvårdslagen och FSC-certifieringen samt enligt egen skogsbrukspolicy. Skogarna ska vara mer variationsrika vad gäller trädslagsblandning och ålder för att vara klimatanpassade. Minst 5% av den oskyddade produktiva skogsmarken med höga kultur- och naturvärdena är avsatt frivilligt i enlighet med FSC-certifieringen och dessa ska skötas så att värdena bevaras och utvecklas.

Vid alla typer av skogsbruksåtgärder ska friluftslivsvärden särskilt beaktas.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

För att förstärka friluftsvärderna och för att gynna kultur- och naturvärden inom produktionsytorna kan hyggesfria skogsbruksmetoder övervägas vid avverkningar.

På lämpliga ställen återskapas våtmarker i skogen eller igenläggning av diken för att återskapa en hydrologi som närmar sig den naturliga.

Skötselåtgärder

Uppdatera den Gröna skogsbruksplanen efter det utökade skyddet av skogsmark, de planerade våtmarkerna i vattenvårdsplanen samt efter genomförda och planerade åtgärderna i LIFE.

Röjning, gallring och föryngringsavverkning enligt aktuell Grön skogsbruksplan för skogsbestånd med produktionsmål.

Anpassad kultur- och naturvårdande skötsel för de skogsbestånd som avsatts frivilligt.

Utreda möjligheten att återskapa våtmarker i skog och igenläggning av avvattnande diken samt utföra de åtgärder som bedöms som lämpliga.

Skötselområde 5: Öppna kulturpräglade marker och miljöer

Skötselområdet omfattar främst den mark inom naturreservatet som hävdas genom bete, slåtter eller åkerbruk men även andra särskilda kulturpräglade miljöer (se bilaga 2.5). Delar som ingår är alltifrån reservatets biologiskt och kulturellt mest värdefulla betes- och slåttermarker samt skogsbeten som hävdats kontinuerligt under lång tid. Även delar som tidigare varit igenväxta eller igenplanterade och som nyligen restaurerats eller kommer att restaureras för att på sikt kunna utveckla höga biologiska värden. Vidare ingår betesmarker med trivialare värden som är påverkade av t.ex. gödsling eller plöjning samt den åkermark som brukas.

Inom reservatet finns ett välutbyggt vägnät med långa sträckor av artrika vägkanter. Skötseln av dessa vägkanter kan bidra till att öka spridningen av arter mellan reservatets olika kulturpräglade marker.

Inom det EU-finansierade naturvårdsprojektet LIFE-Coast Benefit (2013-2019) har större restaureringar gjorts för att återskapa mer av de gamla kulturpräglade markerna. Bland annat har igenväxande alskogar utmed Nynäskanalen och stranden bort mot Furholmen åter blivit öppna hävdade strandängar och fuktängar. Åtgärder är även genomförda för att underlätta betesdriften och slåttern på de restaurerade ytorna samt för betesdriften i reservatet i övrigt. Bland annat har ett fårhus för ett 80-tal tackor uppförts så att ett högre och mer varierat betestyck kan hållas på reservatets betesmarker.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Bilder från Nynäskanalen före och efter åtgärd. Foto Janne Höglund.

Skötselområde 5A: Öppen naturbetesmark

Beskrivning

De öppna naturbetesmarkerna inom reservatet innefattar de biologiskt och kulturellt mest värdefulla betesmarkerna och karakteriseras av att de hävdats någorlunda kontinuerligt under flera sekler och att de inte haft någon stark påverkan av plöjning eller gödsling. Markerna har urlakats på näring under mycket lång tids beteshävd vilket tillsammans med kalkpåverkan givit förutsättningar för en mycket artrik flora. Hävdkrävande arter som fältgentiana, spåtistel, jungfrulin m. fl. växer rikligt i många av områdets hagar. Öppen naturbetesmark förekommer på flera platser i naturreservatet men främst i anslutning till gårdarna Litselby, Nyckelby, Långmaren, Sandvik, Mellangården och Utängsstugan.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Foto på kalkgräsmark vid Kalkberget västerom Nynäskanalen. Foto Markus Forsberg.

Även vissa i sen tid restaurerade öppna betesmarker ingår då de på sikt kommer kunna utveckla hävdgynnade värden.

Bevarandemål

Områdena ska vara öppna och starkt präglade av bete och med inslag av hävdgynnade träd, buskar och brynmiljöer. Förekomst av träd och buskar som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten. Kärnväxtfloran ska vara artrik och ha ett stort inslag av hävdgynnade arter. De hävdkrävande och starkt hotade arterna fältgentiana och trumgräshoppa ska särskilt gynnas och deras möjligheter till spridning underlättas.

Skötselåtgärder

Årligt bete med nötkreatur och/eller får, normalt från slutet av april till slutet av oktober. Betesplanering i enlighet med aktuell betesplan samt anpassning av fällindelning vid behov. Betesputsning genomförs vid behov. Årlig röjning av igenväxningsvegetation genomförs där behov finns. Färdigställa de nyligen restaurerade öppna betesmarkerna, som restaurerats via Life Coast Benefit eller via EU:s miljöstödsystem, så avverkningsrester och uppkommande igenväxningsvegetation avlägsnas och de får en god och kontinuerlig hävd. Restaurera fram f.d. öppna betesmarker kring Stora och Lilla Unnekroka samt vid Norrgården. Utbyte av all taggtråd mot elstängsel.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Genomföra en anpassad skötsel för arterna fältgentiana och trumgräshoppa i enlighet med särskilda åtgärdsprogram.

Skötselområde 5B: Öppen kulturbetesmark

Beskrivning

Öppen kulturbetesmark innefattar de öppna betesmarkerna som är tydligt påverkade genom plöjning eller gödsling. De har oftast lägre naturvärden men genom att de brukas och hålls öppna så kan de ha höga kulturmiljövärden. De större arealerna finns vid infarten till slottet samt utmed dalgången från Litselby upp mot Ogensjö.

Bevarandemål

Områdena hävdas så det kulturpräglade landskapet hålls öppet. Det ska hållas öppet genom bete och kompletterande betesputsning. Förekomst av träd och buskar som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten.

Skötselåtgärder

Bete med nötkreatur och/eller får ska ske varje år, normalt från slutet av april till slutet av oktober.

Betesplanering i enlighet med aktuell betesplan samt anpassning av fallindelning vid behov.

Betesputsning genomförs vid behov.

Årlig röjning av igenväxningsvegetation genomförs där behov finns.

Utbyte av all taggtråd mot elstängsel.

Skötselområde 5C: Slätteräng/Fuktäng

Ängsmark sköttes traditionellt genom att betesdjuren hägnades ut tills man hade skördat det vinterfoder som ängen producerat i form av hö. Därefter släpptes betesdjuren in i hägnaden och de fick beta där resten av säsongen, sk. efterbete. De torrare och magrare ängarna städades (fagades) även på våren så att gamla löv och pinnar krattades bort. På så vis gynnades växtligheten och det blev enklare att slåtra senare på sommaren.

För att den slättergynnade floran ska hinna blomma och fröa av sig samt att häckande strandängsfåglar ska hunnit häcka färdigt är tidpunkten för när slåttern tidigast bör utföras viktig. Ett generellt riktmärke är efter mitten av juli.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Betesmark vid Sandvik. Foto Stephan Gäfvert.

Beskrivning

Slåtterängar på fuktig mark, i form av strandängar/fuktängar, utgör den dominerande arealen slåttermark inom reservatet. Främsta förekomsten är utmed Trobbofjärdens stränder samt på ett antal platser både utmed Rundbosjön och havsviken Tvären. Huvuddelen av dessa slåtterängar är nyligen restaurerade, genom Life Coast Benefit eller genom EU:s miljöstöd.

Restaureringarna har varit omfattande och stora mängder alskog, som vuxit upp på strandängarna under de senaste ca 50 åren har avverkats. Dess stubbar har frästs bort för att åter bli öppna marker som är möjliga att slåtra för att utveckla värden knutna till slåtter.

Slåttermark på torr mark finns främst vid Långmaren. Ivar Karlsson, som var den sista arrendatorn på Långmaren, slåtrade markerna runt gården på traditionellt vis med lie så sent som till mitten av 1980-talet. I ett förslag till en särskild fördjupad skötselplan för Långmaren från 1991 framgår bland annat vilka marker som Ivar bedrev slåtter på. Endast en mindre del av dessa marker är föreslagna som slåttermark i denna skötselplan. På sikt, om man vill utöka arealen torrslåtteräng, finns det stor potential att få en slåttergynnad flora genom att återuppta slåtter på flera av Ivars tidigare slåttermarker. Även förekomster av den starkt slåttergynnade växten fältgentiana kan användas för att välja ut lämpliga ytor för slåtter.

I skötselområdet ingår även artrika vägrenar som spridningskorridorer i landskapet för hävdgynnade växter och insekter. Dessa sköts som ängsmarker men utan efterbete.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Slätterblomma, nålstarr, norskstarr, strandmyskgräs, slätterfibbla och fältgentiana är några exempel på slättergynnade arter i de olika delområdena. Slåttern kan bedrivas med traktorburen slätterbalk i samtliga områden men kuperade och steniga ytor vid Långmaren kräver annan utrustning, t ex motormanuell slätterbalk eller lie.

Bevarandemål

Områdena ska hållas öppna genom i första hand slätter och efterföljande bete. I andra hand om slätter inte är möjlig kan områdena hållas öppna genom enbart bete. Förekomst av träd och buskar som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten. Kärlväxtfloran ska vara artrik och ha ett stort inslag av slättergynnade arter.

Torrslätterängarna kring Långmaren sköts på traditionellt vis för att gynna biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt för pedagogiskt ändamål i koppling till Långmarens ålderdomliga brukande.

De större strandängarna vid Skälsnäs, Nynäskanal och Furholmen ska skötas så att de erbjuder lämpliga miljöer för rastande och häckande strandängsfåglar.

Särskilt värdefulla vägrenar ska slåttas så att de bidrar till spridningskorridorer mellan reservatets värdefulla slätter- och betesmarker för hävdgynnade arter.

Skötselåtgärder

Årlig slåtter av ängsmarkerna (efter 15:e juli) med traktorburen/motormanuell slätterbalk eller med lie inkl bortförsel av allt slaget material.

Efterbete med nötkreatur och/eller får ska ske varje år.

Röjning av igenväxningsvegetation vid behov.

Tuvfräsning och stubbfräsning genomförs vid behov.

Anpassa stängsling så slättermarkerna är uthägnade från betesdjuren.

Utbyte av all taggtråd mot elstängsel.

Färdigställa de nyligen restaurerade slättermarker, som restaurerats via Life Coast Benefit eller via EU's miljöstödsystem, så att de får en god och kontinuerlig hävd i första hand genom slätter.

Kartlägga särskilt värdefulla vägrenar och upprätta en plan för dess skötsel.

Anpassad slåtter av särskilt värdefulla vägrenar enligt upprättad plan.

Skötselområde 5D: Skogsbete/Trädklädd betesmark

Beskrivning

Skogsbeten och trädklädda betesmarker är trädbevuxna marker som betas av betesdjur och har en kontinuitet av ett äldre trädskikt. De skiljer sig åt i fråga om hur slutet trädskiktet är. Inom reservatet finns båda delarna och i de flesta fall är det en flytande gräns mellan de båda varianterna och det finns även en blandning av dem inom samma skogsbestånd.

Skogsbeten är generellt mer slutna och var traditionellt sådana utmarker som djuren betade på som extra betesmark längre bort från gården och där man använde skogen som resurs för gårdens behov av virke, bränsle och material till gårdsgårdar etc. Floran och faunan är ofta en blandning av sådana arter som trivs i slutna skuggiga miljöer och sådana som trivs i mer öppna

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

och solbelysta miljöer. En dynamik med gläntor och tätare bestånd är viktiga i skogsbeten. Skogar som är betade med karaktär av skogsbeten förekommer bl a vid Sandvik, Draget och nordost om Karlberg. Mindre delar förekommer även i anslutning till trädklädd betesmark vid Brevik och Långmaren.

De trädklädda betesmarkerna har ett glesare trädskikt och har en flora och fauna som gynnas av hävd och av mer öppna och ljusa förhållanden. Traditionellt var dessa marker inhägnade och låg nära gården och de hölls glesa för att det skulle finnas så mycket foder som möjligt på marken till betesdjuren. De mer utpräglade trädklädda betesmarkerna finns bl a norr och sydväst om Nynäs slott, där ek utgör det dominerande trädslaget. Även ute på Brevikshalvöns västra sida samt ute vid Furholmen finns trädklädda betesmarken, där utgörs de av en mer varierad trädsammansättning och ett större inslag av grova gamla träd, bl a tall, lind, ask och hagtorn. Mindre partier med trädklädd betesmark finns även kring Långmaren, Nyckelby och Rösten där de domineras av äldre tallar.

Bild från Långmaren med trädklädd betesmark i bakgrunden. Foto Stephan Gäfvert.

Vissa av de betade skogarna i skötselområdet ingår i den skog som har ett långsiktigt skydd eller som är frivilligt avsatt enligt FSC.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Bevarandemål

De trädklädda betesmarkerna ska ha ett glest trädskikt med en kontinuitet av äldre träd och ha en flora och fauna som gynnas av hävd och av mer öppna och ljusa förhållanden. Skyddsvärda träd ska hållas fria från igenväxande busakar och träd som växer upp i kronan eller skuggar stammarna.

Skogsbetena ska i första hand betas av kreatur och präglas av de processer som betesdjuren ger upphov till i betade skogar och ha en kontinuitet av äldre träd. Slutenheter i trädskiktet ska variera från delar som är mer slutna till delar som är glesare, luckigare med solbelysta gläntor samt har en stor variation i trädslag och ålder genom återkommande plockhuggning.

Bottenskiktet ska vara tunt och påverkat av tramp från klövar och fält- och buskskiktet ska vara påverkat av bete och delar ha en flora och fauna som gynnas av hävd.

Skötselåtgärder

Bete med nötkreatur och/eller får ska ske varje år, normalt från slutet av april till slutet av oktober.

Betesplanering i enlighet med aktuell betesplan samt anpassning av fällindelning vid behov. Återkommande plockhuggning och ev. röjning.

Frihuggning av skyddsvärda träd.

Färdigställa de nyligen restaurerade trädklädda betesmarkerna och skogsbetena som restaurerats via Life Coast Benefit eller via EU:s miljöstödsystem, så de får en god och kontinuerlig hävd.

Restaurering av de igenväxande trädklädda betesmarkerna och skogsbetena vid Karlberg, Ekkärstugan, Långmaren och vid Stora och Lilla Unnekroka.

Byta ut all taggtråd mot elstängsel.

Skötselområde 5E: Åkermark

Beskrivning

Inom reservatet bedrivs ett aktivt jordbruk med en ekologisk produktion (KRAV-certifierade), vilket innebär att det inte används varken bekämpningsmedel eller mineralgödsel. Istället används stallgödsel från de egna djuren i kombination med en varierad växtföljd där baljväxter bidrar med biologisk kvävefixering.

De största sammanhängande åkermarkerna finns i sydväst kring Skolhusgraven samt centralt kring gårdarna Litselby-Ogensjö. Ett antal medelstora och lite mindre åkrar finns utspritt inom reservatet. Flera av de mindre åkrarna som ligger i anslutning till skogsmarken används primärt som styrningsåkrar för viltet. Genom att så grödor som är till för viltet kan viltskador styras bort från den produktiva åkermarken och annan känslig mark samt bidra till att besökare får bra möjligheter till att se och uppleva viltet.

Kring byggnadsminnet vid Långmaren finns en åker som sköts på gammalmodigt sätt och som inte är brukad med moderna traktorer. Den sås enligt sexskifte och man använder främst äldre sädeslag och åkern brukas med häst eller mindre traktor.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

För mer detaljer om det åkerbruk som bedrivs hänvisas till aktuell odlingsplan samt till aktuell viltförvaltningsplan.

Bevarandemål

Åkermarken brukas så att det kulturpräglade landskapet hålls öppet. Kulturspår såsom stenrösen, stenrader, fägata, källor, öppna diken med mera ska bibehålls och hålls väl synliga. Åkern vid Långmaren brukas på traditionellt vis med sexskifte. Delar av åkermarken används som styrningsåkrar för viltet och sköts så de får avsedd effekt med minskade viltskador på den produktiva jordbruksmarken och i de värdefulla betesmarkerna samt så att besökare får bra möjligheter att skåda vilt.

Skötselåtgärder

Åkerbruk enligt aktuell odlingsplan.

Åkern vid Långmaren brukas årligen på traditionellt vis.

Styrningsåkrarna för viltet sköts enligt aktuell viltförvaltningsplan.

Åkerlandskapets kulturspår hålls synliga genom återkommande slyröjning.

5F: Alléer och skyddsvärda träd

Beskrivning

Alléer förekommer på fyra platser inom reservatet, vid Nynäs slott, Storängsstugan, Ogensjö och Skälsnäs. Dessa finns dokumenterade i länets alléinventering från mitten av 1980-talet. Trädslagen varierar men vid Skälsnäs utgörs den dubbelsidiga allén av gamla svamp- och insektsangripna, delvis nedbrutna hästkastanjer i ganska skuggig miljö. Den enkla allén vid Storängsstugan domineras av alm med inslag av yngre lönn. Även här är träden skuggade och ofta med långt gångna angrepp. Allén följer en mycket gammal vägdragning och en kraftigt beskuggad allérest återfinns i skogsbrynet öster om åkern. Även vid slottet har den ursprungliga allén kortats betydligt men några kvarstående gamla almar på båda sidor om vägen vittnar om trädradernas tidigare sträckning. Allén står inom vägområde för allmän väg och Trafikverket ansvarar för den. Närmast slottet har Trafikverket av säkerhetsskäl nyligen tagit ner några gamla murkna alléträd och ersatts med unga lindar. Några äldre träd, almar, finns dock kvar. Allén vid Ogensjö är en kort dubbelsidig allé som sträcker sig från gården och en bit söderut utmed en gammal körväg.

Vid en länstäckande inventeringen av särskilt skyddsvärda träd som Länsstyrelsen gjorde 2008-2010 registrerades ett 60-tal sådana träd inom Nynäs naturreservat. Med begreppet särskilt skyddsvärda träd avses jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd, det vill säga träd med stora biologiska och kulturhistoriska värden. Inventeringen var inte komplett utan ett stort antal skyddsvärda träd finns inom reservatet som inte är registrerade.

Bevarandemål

Reservatets alléer är väl dokumenterade och har en vårdplan. Antalet alléer i naturreservatet ska inte minska och inte heller antalet träd i reservatets alléer.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Reservatets skyddsvärda träd är kartlagda samt dess behov av frihuggning är bedömt. De skyddsvärda träden med akut behov av att frihuggas är åtgärdade.

Skötselåtgärder

Reservatets alléer inventeras, dokumenteras och vårdplaner upprättas för respektive allé.

Alléområdet slyröjs och träd som skuggar allén avlägsnas om möjligt.

Träd av i första hand samma art planteras som ersättning för döda och döende träd.

Alléträden sköts på ett traditionellt sätt genom beskärning. I övrigt avlägsnas endast döda och döende träd och grenar av säkerhetsskäl.

I första hand ska den döda veden ligga kvar på lämplig plats invid allén vid beskärning och avverkning och i andra hand vid särskilda upplag för död ved inom reservatet.

Inventering av reservatets skyddsvärda träd.

Frihuggning av de skyddsvärda träden med akut behov av frihuggning.

Skötselområde 6: Limniska miljöer och våtmarker

Skötselområdet (se bilaga 2.6) omfattar sex stycken sjöar och vattendragen som finns inom reservatet samt de våtmarker som planeras att anläggas eller återskapas. Fokus ligger på åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i reservatets vattenförekomster, hålla kvar vattnet längre i landskapet samt habitatförbättrande åtgärder för fisk- och andra vattenorganismer.

I dagsläget finns inga anlagda eller återställda våtmarker inom reservatet. Ett flertal våtmarker är planerade och ett arbete pågår av reservatsförvaltningen med att ta fram en separat vattenvårdsplan. Planens syfte är att på ett systematiskt sätt ta fram förslag på hur man kan jobba med att bromsa upp och hålla kvar vattnet längre både i skogs- och odlingsmark genom att anlägga olika typer av våtmarker, återställa hydrologi och att återmeandra vattendrag m.m.

En särskild fiskevårdsplan för Nynäs upprättades 2017 av Sportfiskarna, där flera konkreta förslag på åtgärder finns beskrivna för att förbättra olika vattenbiotoper och förutsättningarna för vattenlevande organismer.

Större vandringshinder för fisk och andra vattenlevande organismer finns vid Stäksöfördämningen, Karlforskvärn samt vid Bråfallså. Den tidvis stängda dammluckan i Stäksösundet och ett högt fall strax utanför reservatet, vid utloppet av Rundbosjön, beskär kraftigt fiskarnas naturliga vandringsrörelser varför åtgärder som underlättar fiskens möjlighet att vandra bör genomföras.

Skötselområde 6A: Sjö

Beskrivning

Gisesjön (vattenförekomst Id: WA76302135), är en klarvattensjö som är svagt avlång till formen med två grundare vikar i nordöst och ett dussin mindre öar. Sjön är 170 ha stor och har ett maxdjup på 26,5 m. Inom Gisesjön finns ett generellt förbud av motordrivna båtar. Sjön

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

avvattnas åt nordost genom vattendraget Örboholmsbäcken, vilken mynnar ut i havet vid Viksfjärden. Vid utloppet finns ett mindre utloppsdämme för sjön. Längre nedströms i bäcken finns ytterligare två vandringshinder. Gisesjön är en klarvattensjö med höga naturvärden och har god ekologisk status. Naturvårdsintressanta limniska växter som är funna i sjön är bland annat styvt braxengräs, vekt braxengräs, strandranunkel, strandpryl och notblomster. Sjön ingår i Länsstyrelsens miljöövervakningsprogram.

Björken (WA31838586), är en klarvattensjö, har god ekologisk status och är oval till formen med en större ö centralt placerad. Sjön är ca 135 ha stor och har en djup sjöhalva i södra delen och en grundare sjöhalva i norra änden. Maxdjupet är ca 22 m. Björken provtas regelbundet som okalkad referenssjö inom nationell kalkeffektuppföljning. Fiskarter som påträffas i sjön är abborre, gädda, gärs, lake, mört och nors. Naturvårdsintressanta limniska växter som är funna i sjön är bland annat sjöhjortron, styvt braxengräs, vekt braxengräs, strandranunkel, notblomster och sylört. Sjön är reglerad via ett överfallsdämme i betong och dämnet utgör ett stort vandringshinder för fisk och andra vattenlevande organismer.

Från Björken rinner Kvarnstugebäcken (WA43732607) ner till Rundbosjön (WA44530315). Rundbosjön är en näringsrik sjö som är långsmal till formen och saknar öar. Sjön är ca 91 ha stor, sträcker sig ca 2,5 km i nord-sydlig riktning och är som bredast i norra delen med en max bredd på 800 m, som djupast är sjön 10 m. Även Rundbosjön är reglerad via en fast tröskel av sten vid utloppet vid Nynäs slott. Direkt nedströms finns resterna av en äldre kvarn, vilka utgör vandringshinder för vandrande fisk. Fiskarter som förekommer i sjön är abborre, benlöja, björkna, braxen, gärs, gös, mört och ruda. Rundbosjön har endast måttlig ekologisk status, vilket beror på hög näringsbelastning och vandringshindret vid utloppet och vid Stäksundet. Halterna av totalfosfor är mycket höga och halterna av totalkväve är höga. Tillsammans med Björken ingår Rundbosjön i det nationella övervakningsprogrammet för sötvatten som omfattar 110 svenska sjöar. I sjöarna provtas regelbunden vattenkemi och växtplankton för att ge en lägesbeskrivning av tillståndet i miljön.

Från Rundbosjön via vattendraget Nynäskanalen (WA65499401), rinner vattnet vidare ner till Trobbofjärden innan det mynnar vid kusten.

Trobbofjärden (WA25848476), är en indämd havsvik som ligger i anslutning till Tvären. Sjön är näringsrik och den är flikig till sin form och ca 25 ha stor med ett maxdjup på 6 m. Drygt halva sjön ligger inom reservatet. Tidigare har vattennivån följt nivån i havet men sedan 1950-talet finns ett dämme vid Trobbofjärdens utlopp (Stäksundet) som har en nivåreglerande funktion. Dämnet och dess vattendom är från 1955 med syfte att förse Studsviks atomforskningsstation med dricks- och processvatten. Dämnet regleras så att vattnet i Trobbofjärden alltid är sött. Detta innebär att dämnet enbart öppnas när vattenståndet är högre i Trobbofjärden än i havet. Vid högvatten stängs dammluckan helt. Under stora delar av året utgör dämnet ett vandringshinder för fisk och andra vattenlevande organismer. Enligt samma vattendom är bland annat fisket förbjudet kring dämnet samt dammägaren är ålagd att årligen sätta ut ål i Trobbofjärden. Tillrinnande vatten kommer från vattendragen Skolhusgraven och Nynäsån. Höga halter av näringsämnen och bristen på konnektivitet till följd av

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

dammkonstruktionen, bidrar till att Trobbofjärden har otillfredställande ekologisk status. I Trobbofjärden återfinns minst tolv olika fiskarter; abborre, benlöja, björkna, braxen, gärs, gädda, gös, id, mört, nors, sarv och sutare

Stora Frillingen, är en humös brunvattensjö som är 22 ha stor. Sjön är långsmal i nord-sydlig riktning med något flikig utformning. Ungefär halva sjön ligger inom reservatet och den omgärdas i huvudsak av berg, skog och myr. Stora Frillingen är påtagligt sänkt och regleras genom en sjönacke i sten en bit in i utloppsbäcken. Vattnet från sjön rinner ut via skolhusgraven och vidare ut i Trobbofjärden. Inga särskilda provtagningar är gjorda i sjön, men de vanliga sjöfiskarterna förekommer.

Lilla Frillingen, är en humös brunvatten sjö som är oval till formen och ca 6 ha stor. Hela sjön ligger inom reservatet. Även denna sjö är sänkt och den regleras via ett överfallsvärn med trästättor. Vattnet rinner ihop med utloppsbäcken från Stora Frillingen och vattnet från de båda Frillingsjöarna har använt som vattenmagasin för att driva sågverket vid Bråfall. Inga särskilda provtagningar är gjorda i sjön, men de vanliga sjöfiskarterna förekommer. Stora och Lilla Frillingen utgör inga vattenförekomster och saknar därmed klassning av ekologisk status.

Bevarandemål

Samtliga sjöar inom reservatet ska präglas av god vattenkvalitet enligt vattendirektivet. Det innebär att sjöarna Gisesjön och Björken fortsatt har en god ekologisk status och att statusen i sjöarna Rundbosjön och Trobbofjärden förbättras från måttlig respektive otillfredställande till god. Vattenkvaliteten ska också sträva mot att vara god i Stora och Lilla Frillingen.

Konnektiviteten mellan sjöarna ska vara god och möjliggöra att fisk och andra vattenorganismer kan vandra emellan sjöarna där det är möjligt.

Fördämningen i Trobbofjärden vid Stäksundet ska ha moderna miljövillkor.

Skötselåtgärder

Se över möjligheterna att höja Frillingsjöarna och/eller ändra deras utskov. Åtgärda de större vandringshindren vid Karlforskvärn, Rundbosjön och Björken.

Skötselområde 6B: Våtmark

Beskrivning

Våtmarksområden har en mycket viktig funktion i landskapet. Genom en effektiv dikning av skogsmark och odlingsmark för ökad produktion har många av de viktiga vattenhållande funktionerna reducerats kraftigt. Våtmarker i landskapet bidrar med flera olika ekosystemtjänster som till exempel balansera vattenflöden och magasinera vatten vilket påverkar grundvattennivåer i landskapet positivt. Våtmarker är också ett habitat för växter, djur och vattenlevande organismer och bidrar därigenom till en biologisk mångfald. I och med ett varmare klimat är den vattenhållande förmågan i skogslandskapet en mycket viktig

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

förutsättning för att skapa korridorer med löv- eller blandskogar som ett brandskydd där eventuella bränder kan motverkas av lövinslag i de annars barrdominerande skogarna på Nynäs. En annan viktig effekt av våtmarker i landskapet är att öka retention av näringsämnen och miljögifter för att förhindra övergödning i havet. I det lokala perspektivet är våtmarker också viktiga för utvecklingen av friluftslivet och folkhälsan, vilket är ett av Region Sörmlands mål.

Större återställningar av våtmarker i odlingslandskapet är planerade vid Långmaren-Ogensjö, Evedal och Ölkärret. Vid Bränntorp finns förslag på att skapa flera mindre våtmarker samt att återmeandra det dike som löper igenom betesmarken. I skogen kommer vattenhydrologin återställas genom att lämpliga diken läggs igen. Aspvreten, Grosselkärrsmon och Vretadalen är några exempel på platser där det kan bli aktuellt.

Bevarandemål

Nya våtmarker skapas eller tidigare våtmarker återskapas i både skogs- och odlingslandskapet för att bromsa upp vattnet när det passerar igenom reservatet. Våtmarkerna ska bidra till ökad biologisk mångfald, grundvattenbildning, torvbildning, näringsretention, ökat lövinslag och ge fuktigare stråk i landskapet för en brandreducerande verkan. Våtmarkerna ska skötas så att dess funktion upprätthålls långsiktigt. De våtmarker som ligger i odlingslandskapet ska skötas så de inte växer igen samt att de ska göras tillgängliga för besökarna som ska kunna uppleva dess naturmiljö och biologiska mångfald.

Skötselåtgärder

Genomföra hydrologiska utredningar för de olika föreslagna våtmarkerna. Iståndsätta de våtmarker som finns planerade och som de hydrologiska utredningarna visar är möjliga att genomföra. Anlägga nya eller återskapa tidigare våtmarker. Våtmarkerna i odlingslandskapet sköts med årlig hävd genom bete och/eller betesputsning samt att de vid kraftig igenväxning torrläggs och restaureras. Huvuddelen av våtmarkerna i odlingslandskapet besöksanpassas genom utskiktsplatser, stigar och informationstavlor samt att vissa även görs tillgängliga för besökare med olika funktionsnedsättningar.

Skötselområde 6C: Vattendrag

Beskrivning

Det finns två större vattendrag som går igenom reservatet, kallade Skolhusgraven och Nynäsån. Nynäsån är uppdelat i två olika vattenförekomster, Kvarnstugebäcken och Nynäsån. Därutöver finns flertalet mindre diken utspritt i området.

Vattendraget som utgörs av Skolhusgraven kommer uppifrån Stora och Lilla Frillingen. Båda Frillingsjöarna är påtagligt sänkta. I och med detta har avrinningsområdet en kraftigt försämrad förmåga att hålla vatten året om vilket resulterar i att vattendraget torkar ut sommartid. Vattendraget rinner genom en hel del åkermark och bidrar till näringsbelastning till Trobbofjärden och även till havet. För att minska belastningen bör åtgärder utföras, exempelvis genom att skapa våtmarker, ha funktionella skyddszoner eller fosfordammar. Möjligheten att

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

höja upp Frillingsjöarna och se över sjönackarna är viktiga fiskevårdsåtgärder för att fisk ska kunna återkolonisera bäcken.

Övre delar av Kvarnstugebäcken (WA43732607) som rinner mellan Björken och Rundbosjön är relativt opåverkade med ett fritt meandrande lopp där ån strömmar fram omgiven av skog eller trädriddåer. Det finns två vandringshinder i bäcken. Vid utloppet av Björken finns ett överfallsdämme i betong och direkt uppströms väg 219 ligger Karlforskvärn med sin 6 m höga kvarndamm. Dammen uppfördes på 1830-talet och utgör ett definitivt vandringshinder för fisk som vill söka sig vidare upp i vattensystemet. Nedströms vägen minskar fallhöjden och ån löper till stor del kanaliserad genom betes- och åkerlandskap. Vattendraget har måttlig ekologisk status baserad på fysisk påverkan i vattendraget. Fiskarter som har återfunnits i vattendraget är abborre, braxen, gädda, gärs, lake, löja, mört och sutare.

Nynäsån avvattnar Rundbosjön och är en kraftigt grävd kanal ut till Trobbofjärden. Direkt nedströms Rundbosjöns utlopp finns en äldre dammbyggnad med ett för fisk ej passerbart överfall på ca 1 m höjd. Vattendraget har måttlig status baserad på övergödning och fysisk påverkan i vattendraget.

Bevarandemål

Vattendragen ska ha god ekologisk status enligt vattendirektivet. Näringsbelastningen till havet från de vattendrag och diken som berör reservatet ska minska och vattenlevande organismer ska ha goda möjligheter att vandra fritt mellan reservatets olika vattensystem. Vidare ska hydrologiska strukturer och lek- och uppväxtområden för vattenlevande organismer återskapas och vattendragens vattenhållande funktion ska återställas. Funktionella skydds zoner ska omgärda de vattendrag och diken som löper genom jordbruksmark.

Skötselåtgärder

Åtgärda de vandringshinder som är möjliga att åtgärda. Tröskla bort fallhöjder kring vägtrummor alternativt byta ut till sådana som vattenlevande organismer kan passera. Utredda möjligheten att skapa omlöp vid de definitiva vandringshindren vid Bråfalls såg och Karlforskvärn samt att därefter iståndsätta dem som är möjliga.

Iordningställa funktionella skydds zoner där sådana saknas. Utredda förutsättningarna att utföra biotopvård för öring längs Skolhusgraven samt att därefter iståndsätta dem som är möjliga.

Utredda möjligheten att skapa våtmark, fosfordamm eller dylikt i slutet av Skolhusgraven mellan Tegelkällan och mynningen i Trobbofjärden samt att iståndsätta i fall det är möjligt.

Datum

Dnr

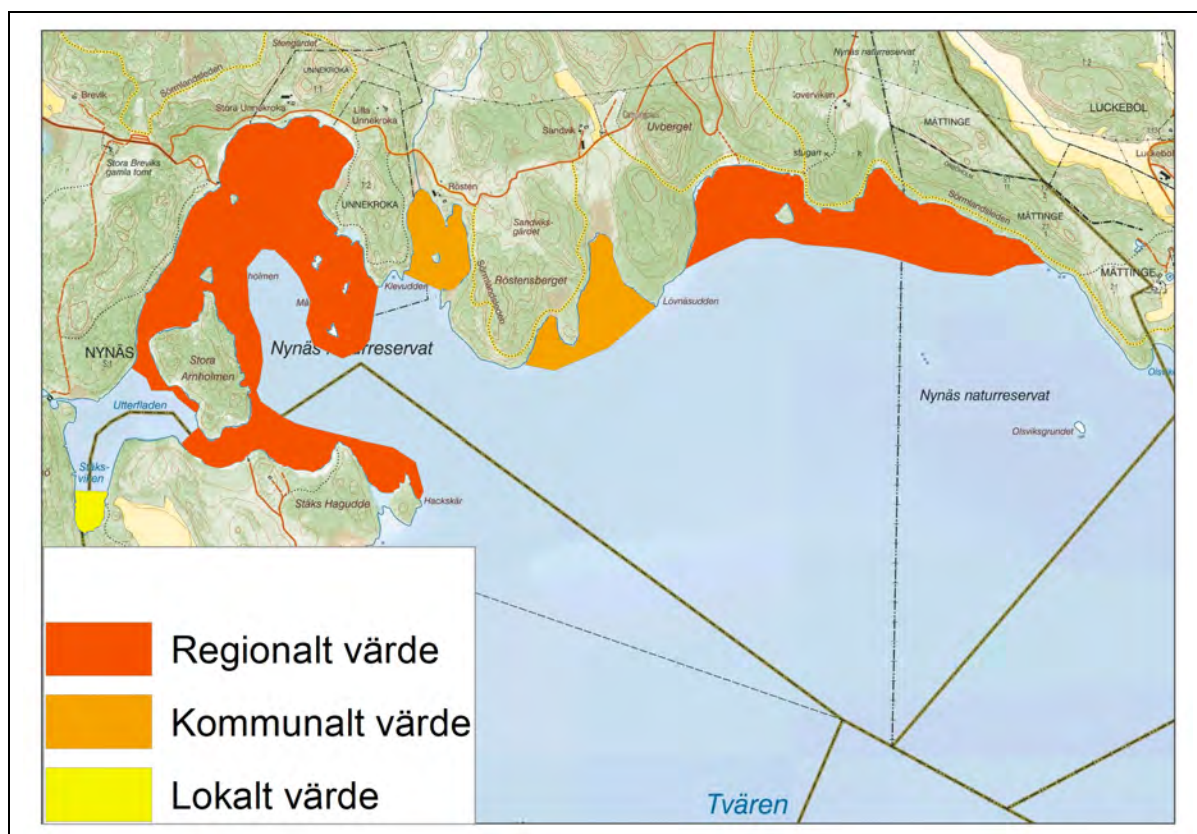
2020-03-31

511-5458-2016

Skötselområde 7: Marina miljöer

Skötselområdet (se bilaga 2.7) omfattar ett havsområdet Tvären och utgörs av både grunda och djupare delar med antingen hårbotten eller mjukbotten. Skötselområdet domineras av grunda mjukbottnar med vegetation. Inom skötselområdet ingår även en del små öar och skär, men dessa har inga enskilda bevarandemål eller skötselåtgärder.

Under 2017 inventerades de allra grundaste havsbottarna vid Nynäs med fokus på bottenäckning av långskottsvegetation av kärlväxter, kransalger och brunalger enligt en metodik framtagen av Edlund och Siljeholm (2019). Inom Nynäs naturreservat avgränsades fyra delområden, där två områden klassades som regionalt värde (Hundkroksviken och grundområdet kring Måsklubbarna) och två områden bedömdes vara av kommunalt värde (Lindviken tillsammans med området norr om Stäks Hagudde samt Röstenviken).

Karta som visar de marina naturvärdesobjekt funna inom Nynäs naturreservat.

Dessa områden har en central roll för biologiska mångfald i havet och erbjuder viktiga ekosystemtjänster längs Östersjökusten. Områdena ingår i skötselområdet 7A grund mjukbotten och en del av Hundkroksviken ingår även i skötselområde 7B grund hårbotten.

Datum

Dnr

2020-03-31

511-5458-2016

Skötselområde 7A: Grund mjukbotten

Beskrivning

Skötselområdet innefattar grunda mjukbotten ner till 20 meters djup med dess tillhörande vattenområde. De grunda mjukbottenarna inom Nynäs reservat utgörs till största delen av vegetationsklädda bottenar med sand eller finsediment. Växtligheten består främst av kärlväxter, kransalger och stora brunalger. Dessa artgrupper bildar täta växtsamhällen som växer ner till ca 6,9 meters djup och samhällena bildar tredimensionella strukturer som är en viktig livsmiljö åt en mångfald av andra arter. Borstnate, nating och ålnate är de mest förekommande kärlväxterna medan blåstång och sudare är vanligast bland brunalger. Inom de grundaste delarna, ner till max 2,5 m djup, växer störningskänslig vegetation som är särskilt känsliga för fysisk påverkan som exempelvis grumling, propellermuddring eller ankringsskador. Här växer flera kransalgsarter som grönsträfs, borststräfs, håsträfs och havsrufse men även andra arter som sudare, nating och ålgräs. Dessa områden karaktäriseras av god vattenkvalitet och är relativt skyddade områden.

Inom skötselområdet finns även blottlagda sandbottenar som är viktiga rekryteringsområden för fisk. Tidigare studier av Collin m.fl. (2009) och Gunnartz m.fl. (2011) visar att det finns lämpliga rekryteringsområden för flera fiskarter, exempelvis strömming, sik, piggvar, skrubbskädda och öring. Områden som är viktiga för strömming återfinns i stort sett i hela reservatet: kring Lindviken, Hundkroksviken och grundområdet kring Måsklubbarna, Rörstensviken, Lerviken, Lilla och Stora Sandviken samt Koverviken. För skrubbskädda och piggvar är sandmiljöerna kring Lilla och Stora Sandviken betydelsefulla medan sik utnyttjar en mindre del av reservatet.

Bevarandemål

De grunda mjukbottenarna präglas av god vattenkvalitet och har försumbar belastning i form av utsläpp och läckage av näringsämnen och miljöförorenade ämnen. Grumling, annan fysisk påverkan eller exploatering (orsakad av exempelvis båttrafik, ankring och muddring) är försumbar och påverkar inte djur- och växtlivet negativt.

Kunskapen om fiskbeståndens status och de faktorer som reglerar rovfiskbestånden är goda. Viktiga rekryteringsområden för sik, strömming, piggvar, skrubbskädda, abborre och gädda är kända, har en god habitatkvalitet och förvaltas för att stärka bestånden.

Ekologisk funktion av kala sandbottenar är bibehållen och i samma omfattning. Ekologiska funktioner av habitatbyggande strukturer och bestånd av kärlväxter, kransalger och brunalger är bibehållna eller förbättrade. Artsammansättningen ska vara naturlig och främmande arter som utgör ett hot mot den naturliga biologiska mångfalden ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Fysisk påverkan orsakad av båttrafik och ankring följs upp, vilket vid behov kan föranleda utökade skyddsbestämmelser. Om gamla nät eller annat skräp påträffas på bottenarna, ska detta tas bort.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Genomföra undersökningar för att lokalisera viktiga rekryteringsområden för fisk samt för att ge ett bättre underlag om habitatkvalitet, fiskbeståndens status och förslag på lämpliga åtgärder i syfte att stärka bestånden. Till exempel kan borttagning av vass, betning och tramp från betesdjur och badande besökare förhindra att kala sandmiljöer växer igen. Även utplacering av risvasar i vegetationsrika miljöer kan öka reproduktionen av rovfisk.

Fredning av områden samt olika fångstbegränsningar kan behöva övervägas. Det bör i sådana fall regleras med fiskerilagstifningen.

Åtgärder ska vid behov genomföras för att gynna rödlistade arter. Kvalitetssäkring av Natura 2000-naturtyper inom skötselområdet ska genomföras.

Skötselområde 7B: Grund hårbotten

Beskrivning

Skötselområdet omfattar bottnar ner till 20 meters djup där botten består av block, sten och hållar samt dess tillhörande vattenområde. I skötselområdet återfinns naturtyperna rev och vattendelen av små öar och skär. I skötselområdet finns flera arter som även påträffas i skötselområdet för grunda mjukbottnar, till exempel blåstång, sudare, havsrufse, grönslick och nateväxter. Även blåmusslor och fleråriga rödalger breder ut sig i området. I inventeringen 2017 hittades blåmusslor från 5,0 till 8,6 meters djup och flertalet områden låg i de mer vågexponerade lägena. Fleråriga rödalger hittades från 7,4 till 10,1 meters djup.

Bevarandemål

De grunda hårbottenarna präglas av god vattenkvalitet och har försumbar belastning i form av utsläpp och läckage av näringsämnen och miljöförorenade ämnen. Fysisk påverkan och exploatering är försumbar och påverkar inte djur- och växtlivet negativt.

Kunskapen om fiskbeståndens status och de faktorer som reglerar rovfiskbestånden är goda. Viktiga rekryteringsområden för fisk är kända, har en god habitatkvalitet och förvaltas för att stärka bestånden.

Ekologiska funktioner av habitatbyggande strukturer och bestånd av kärlväxter, kransalger och brunalger är bibehållna eller förbättrade. Det gäller även för blåmussel- och rödalgssamhällen. Artsammansättningen ska vara naturlig och främmande arter som utgör ett hot mot den naturliga biologiska mångfalden ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Genomföra undersökningar för att lokalisera viktiga rekryteringsområden för fisk samt för att ge ett bättre underlag om habitatkvalitet, fiskbeståndens status och förslag på lämpliga åtgärder i syfte att stärka bestånden. I de grundaste delarna (0-6 meters djup) skapas strukturer som förbättrar fiskrekrytering, exempelvis genom att lägga ut risvasar.

Om gamla nät eller annat skräp påträffas på bottenarna, ska detta tas bort.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Kvalitetssäkring av Natura 2000-naturtyper inom skötselområdet ska genomföras.

Skötselområde 7C: Djup mjukbotten

Beskrivning

Skötselområdet innefattar mjukbotten bestående av sand, finsediment eller lera som är djupare än 20 m och ned till ca 70 m djup samt dess tillhörande vattenområde. Området innefattar delar av fjärden och vattenförekomsten Tvären (WA83642235), vars djupaste del på 75 m ligger strax utanför reservatet. Tvären kännetecknas ett väl syresatt bottenvatten och av en artrik bottenfauna med hög känslighet. Här finns en hög täthet av vitmärla (som är känslig för miljöpåverkan) och framförallt den endemiska slemmasken Österjönemertin, som endast återfunnits på fyra platser i Östersjön.

Artsammansättningen av bottenfauna har inte ändrats nämnvärt jämfört med studier gjorda i Tvären mellan 1957-1962, i samband med att Studsviks kärnkraftverk anlades. Däremot har individtätheten av vitmärla ökat, vilket tyder på att det har skett en förbättring av bottenförhållandena sedan slutet av 1950-talet.

Bevarandemål

De djupa mjukbottenområdena präglas av god vattenkvalitet, naturlig vattenomsättning och har försumbar belastning i form av utsläpp och läckage av näringsämnen och miljöförorenade ämnen. Fysisk påverkan och exploatering är försumbar och påverkar inte djur- och växtlivet negativt.

Den ekologiska funktionen av de djupa mjukbottenarna ska vara bibehållna eller förbättrade. Artsammansättningen ska vara naturlig och främmande arter som utgör ett hot mot den naturliga biologiska mångfalden ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Åtgärder för att minska näringsbelastningen samt habitatförbättrande åtgärder ska tas fram. Om gamla nät eller annat skräp påträffas på bottenarna, ska detta tas bort.

Kvalitetssäkring av Natura 2000-naturtyper inom skötselområdet ska genomföras.

Jakt och fiske

Jakt bedrivs i naturreservatet. Enligt föreskrift är det förbjudet att bedriva jakt under sön- och helgdag och dag före sön- och helgdag. På markägarens initiativ förekommer ingen jakt på skogshöns.

Jakten har under senare år främst bedrivits som utbildningsjakt för Öknaskolans jakt- och viltvårdsutbildning samt för att reglera stammen av klövvilt.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Inriktningen på viltförvaltningen inom reservatet är att den ska vara långsiktig och hållbar med stor hänsyn till besökaren och det rörliga friluftslivet. Målet med viltstammarna är att de hålls på en acceptabel nivå med hänsyn till både reservatets olika värden samt till de förekommande verksamhetsgrenarna inom Nynäs egendom. Till stöd för detta finns en särskild viltförvaltningsplan med specifika mål och viltskadeförebyggande åtgärder. För att säkerställa måluppfyllelsen sker viss kompletterande jakt som planeras och utförs i reservatsförvaltningens uppdrag.

Nynäs naturreservat innehåller många olika naturtyper vilket också passar de flesta av de vilda djurarter som finns i denna del av landet. Inom reservatet kan alla de i Sverige förekommande klövviltarter, älg, rådjur, kronvilt, dovvilt, vildsvin och mufflon beskådas av besökaren. Dessutom håller markerna ett mycket rikt fågelliv bland annat en livskraftig population av tjäder. De vilda djuren och fåglarna inom området utgör en mycket viktig del av reservatet både för friluftslivet och den biologiska mångfalden. Vid särskilda skådningsplatser för vilt och fåglar finns goda möjligheter att uppleva djurlivet utan att behöva störa dem.

För fiskeintresserade besökare erbjuder Nynäs naturreservat möjlighet att från land fiska med handredskap i Rundbosjön och inom den del av Trobbofjärden som ligger inom reservatet. I Rundbosjön får man även fiska från de roddbåtar som går att hyra. Inom havsområdet Tvären gäller fritt handredskapsfiske med undantag från det fiskeförbud som enligt en vattendom råder kring Stäksö-fördämningen. I dagsläget råder oklarheter kring fiskerättsfrågan i de övriga sjöarna som delvis berör reservatet och därför behöver en fiskerättsutredning genomföras så de förhållandena blir klargjorda. På sikt kan man därefter se över möjligheterna och formerna för att eventuellt göra fler vatten tillgängliga för fiskeintresserade besökare.

Uppföljning

Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för eventuell omprövning av skötselplanen.

Uppföljning av bevarandemål

Ett tredje dokument ska tas fram i samband med uppföljningen av naturreservatet. Dokumentet är en uppföljningsplan med målindikatorer för de olika bevarandemålen. Uppföljningen av bevarandemål sker i enlighet med instruktioner från Naturvårdsverket.

Kostnader och finansiering

Skötselåtgärder bekostas av förvaltaren. Uppföljningen av de biologiska bevarandemålen bekostas av Naturvårdsverkets anslag för skötsel av skyddad natur.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Denna tabell utgör underlag och stöd för reservatsförvaltaren vid planering av åtgärder inom Nynäs naturreservat. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder. Förkortningen NR i tabellen står för naturreservatet.

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Plats
Uppmärkning av omålade gränser	2021-2022	Reservatets gräns runt slottet och Tegelkällan samt vid infarterna
Underhåll av gränsmarkeringar	Vid behov	All reservatsgräns
NR-broschyr med aktuell info och karta över friluftsanordningar och anvisade platser för övernattnin g m.m.	2021, samt vid behov	Vid reservatets informationsplatser samt tillgänglig i digitalform
Ta fram nya informationstavlor med aktuell info om reservatet och dess värden. Därefter hålla dem fortsatt aktuella	2021-2023, samt vid behov	Enligt aktuell NR-broschyr
Upprätta och underhålla nya informationsplatser samt underhåll av de redan befintliga, så det finns minst 10st inom eller i direkt anslutning till reservatet.	2021-2023, samt vid behov	Enligt aktuell NR-broschyr
Upprätta och underhålla nya parkeringsplatser för besökare samt underhåll av de redan befintliga, så det finns minst 15st inom eller i direkt anslutning till reservatet.	2020-2030, samt vid behov	Enligt aktuell NR-broschyr
Skötsel och underhåll av befintliga vägar, leder och stigar	Årligen vid behov	Enligt väghållningsplan samt aktuell NR-broschyr
Anläggning av nya leder och stigar	Vid behov	Enligt aktuell NR-broschyr
Påfyllning av ved vid de särskilt iordningställda grillplatserna	Regelbundet efter behov	Enligt aktuell NR-broschyr
Klassificering av servicegrad för befintliga anläggningar och anordningar för besökare	2021-2023, samt vid behov	Alla anläggningar och anordningar i NR
Upprätthålla servicegraden för befintliga anläggningar och anordningar för besökare motsvarande dess servicegrad	Regelbundet efter behov	Enligt aktuell NR-broschyr
Skötsel och underhåll av befintliga anläggningar och anordningar för besökare	Årligen vid behov	Enligt aktuell NR-broschyr
Iordningställande av nya anläggningar och anordningar för besökare	Efter behov	Enligt aktuell NR-broschyr
Reservatets badplatser hålls i gott skick.	Regelbundet under sommarsäsong	Sandvik, Nynäsbygga och Gisesjön
Underhåll och utveckling av befintliga anordningar som underlättar för personer med funktionsnedsättning	Årligen vid behov	Kring slottsområdet och vid Gisesjön (Prins Alexanders utsiktsplats)
Iordningställande av nya anordningar som underlättar för personer med funktionsnedsättning	2021-2030	Nynäsbygga, Sandviken, Brevik och Litselby
De anvisade platser för övernattnin g med tält, husvagn eller husbil är tillgängliga för	Regelbundet	Sandviks camping (via arrendator) och Brevik

FÖRSLAG TILL SKÖTSELPLAN

51(5)

Datum

Dnr

2020-03-31

511-5458-2016

reservates besökare samt erbjuder ändamålsenlig service		
Iordningställande av nya anvisade platser för övernattnig med tält, husvagn eller husbil inkl ändamålsenliga faciliteter och service	2021-2030	Slottsomgivningen och Bygd
Iordningställande av platser för naturcamping med tält inkl ändamålsenliga faciliteter	2021-2030	Bråfall, Månbacken, Sandviken, Gisesjön, Långmaren
Ombesörja korttidsuthyrningen av de torp som är upplåtna för ändamålet samt upprätthålla servicenivån.	Regelbundet	Torpen vid Månbacken, Draget, och Fiskarstugan
Markera ut de 2 platser i marinan som är till för båtbesökare samt hålla de platserna i gott skick.	2021 samt regelbundet under sommarsäsong	Hundkroksviken
Skötsel av fornlämningar och torpargrunder	Vid behov	Omr 2A
Naturvårdsbränning	2021-2030	Inom lämpliga delar av sk omr 3A och 3C, exempel är vid Frillingen och N Sandviken
Tillskapa död ved av tall och löv	Vid behov	Punktvis inom omr 3 samt inom de frivilliga avsättningarna
Reducera mängden inväxande gran i tall- och lövskog	Vid behov	Omr 3A, 3C och 3D samt inom de frivilliga avsättningarna
Skapa solbelysta luckor och solbelyst stående och liggande död ved i tallskog.	2021-2030	Omr 3A och 3C samt inom de frivilliga avsättningarna
Restaurering av myrmark genom röjning av igenväxande tall och vass	2021-2030 samt vid behov	Omr 3F
Byta ut all taggtråd mot elstängsel för inhägnad mark samt ta bort gammal taggtråd runt tidigare inhägnad mark	2021-2023	Hela NR
Hävd av befintliga och nyrestaurerade skogsbeten/trädklädd betesmark, naturbetesmarker, strandängar och slätterängar.	Årligen	Omr 5A-5D. Behov av fällindelning, djurantal, djurslag anpassas enligt betesplan.
Åkermark hålls öppen genom åkerbruk eller betesdrift	Årligen	Enligt odlingsplan
Vallar hålls öppna genom betesdrift	Årligen	Enligt odlingsplan
Restaurering av skogsbeten/trädklädd betesmark.	2020-2030	Karlberg, Unnekroka, Draget och Litselby
Restaurering av naturbetesmarker.	2021-2025	Utängsstugan, Mellangården och Stora Unnekroka
Restaurering av strandängar.	2021-2025	Karlberg

FÖRSLAG TILL SKÖTSELPLAN

52(5
5)

Datum

Dnr

2020-03-31

511-5458-2016

Restaurering av slätterängar.	2021-2025	Långmaren
Inventering och frihuggning av skyddsvärda träd	2020-2030 samt fortlöpande	Hela NR
Upprätta vårdplan för reservatets alléer samt utföra aktuella åtgärder	2021-2030	Alléer angivna i omr 5F
Inventering av rekryteringsområden för fisk	2020-2030	Omr 6 och 7
Utplacering av risvasar	2021-2030 samt vid behov	Omr 6 och 7
Mekanisk borttgning av vass för att hålla befintliga sandbottnar kala	Vid behov	Omr 7A
Framtagande av en fiskerättsutredning	2021-2022	Omr 6
Upprätta en vattenvårdsplan	2021-2023	Hela NR
Restaurering/anläggning av våtmark i odlingslandskapet	2021-2030	I område 6B, vid exempel: Litselby, Evedal, Ölkärret, Brevik, Koverviken, Bränntorp och Bråfallstäppa. Samt enligt vattenvårdsplanen.
Restaurering/anläggning av våtmark i skog	2020-2030	I område 6B, vid exempel: Vretadalen, Vretstugan och Grossekärrsmon. Samt i produktionsskogsbestånd enligt vattenvårdsplanen
Återställa hydrologi i skog	2020-2030	I område 3 samt i produktionsskogsbestånd enligt vattenvårdsplanen
Åtgärda vandringshinder för fisk och vattenlevande organismer	2021-2030	Stäksö, Bråfalls såg, Karlfors kvarn, utloppen vid Björken, Stora- och Lilla Frillingen samt vattengenomgångar i vägtrummor
Återställa hydrologiska strukturer samt lek- och uppväxtområden för vattenlevande organismer	2021-2030	Sandviken, Skolhusgraven, Nynäsån
Utreda möjligheten att återställa vattendragens vattenhållande funktion	2021-2030	Utskoven vid Stora- och Lilla Frillingen
Genomföra undersökningar för att lokalisera viktiga lek- och uppväxtområden för fisk. Bland annat som underlag till eventuell framtida fiskfredning	2021-2030	Omr 6 och 7
Plantering, röjning, gallring, avverkning i produktionsskogsbestånd	Löpande	Enligt aktuell skogsbruksplan
Uppdatera Grön skogsbruksplan så den följer skötselplanen samt att de avsatta områdena håller en hög kvalitet. Uppdatera efter genomförda skogsåtgärder.	2021-2022 samt löpande	Hela NR

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Framtagande av en viltförvaltningsplan.	2021 samt löpande	Hela NR
Skydds jakt för att stävja viltskador inom betes-, åker- och skogsmark	Årligen vid behov (förutom under sön- och helgdag och dag före sön- och helgdag)	Hela NR
Uppföljning av fysisk påverkan från båttrafik och ankring	2021-2023 samt vart 5:e år	Omr 7
Uppföljning av betestrycket	Årligen	Alla slätter- och betesmarker
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd	Hela reservatet
Uppföljning av bevarandemål	Vart 6/12/24:e år	Hela reservatet

Källförteckning

Adoxa naturvård. 2004. Bevarandeplan för Natura 2000-område Nynäs, Länsstyrelsen Södermanland.

Adoxa naturvård. 2006. Förslag till skötselplan för Nynäs naturreservat (ej fastställt), Länsstyrelsen Södermanland.

AquaBiota. 2013. Nyström Sandman A, Didrikas T, Enhus C, Florén K, Isaeus M, Nordemar I, Nikolopoulos A, Sundblad G, Svanberg K, Wijkmark N. Marin Modelling i Stockholms län. AquaBiota Rapport 2013:10. 76 sid

Cedervall et al. 2006. Kartering av mjukbottenfauna i Södermanlands läns kustområde 2006. Länsstyrelsen i Södermanlands län. Rapport nr 2007:04.

Collin E, Karlsson A & Sällebrant J. 2009. Rekryteringsområden för skrubbskädda och piggvar i Södermanlands skärgård. Länsstyrelsen Södermanlands län. Rapport nr 2009:14.

Edlund J & Siljeholm E. 2019. Marina naturvärden i Södermanlands län. Fastlandskusten från Rågö till Hållsviken 2017. Länsstyrelsen Södermanlands län. Rapport nr 2019:23.

Eriksson, O. 2007. Naturbetesmarkernas växter -ekologi, artrikedom och bevarandebiologi. Plants&Ecologi 2007/1. Botaniska institutionen, Stockholms universitet.

Gunnartz U, Lif M, Lindberg P, Ljunggren L, Sandström A & Sundblad G. 2011. Kartläggning av lekområden för kommersiella fiskarter längs den svenska ostkusten; en intervjustudie. Fiskeriverket. Finfo 2011:3.

Gärdenfors U, m fl. Rödlstade arter i Sverige 2015. Artdatabanken, SLU. Utdrag ur databasen Artportalen 2019.

Havs- och vattenmyndigheten. 2018. Utdrag ut databasen VISS för status av vattenförekomster.

Johansson G, Persson J. 2004. Fiskrekrytering och undervattensvegetation, Länsstyrelsen Södermanland.

Lantmäteriet. Ekonomiska kartan över Sverige.

Lantmäteriet. 2009. Fastighetsutredning för Nynäs naturreservat (dnr 521-4734-2006).

Datum	Dnr
2020-03-31	511-5458-2016

Lantmäteriet. Geometrisk karta.

Lantmäteriet. Häradskarta.

Lantmäteriet. Lagaskifteskarta.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1971. Beslut om bildande av naturreservat på fastigheten Nynäs 1:1 m fl. Bälinge och Västerljungs församlingari Nyköpings kommun. D nr. 11121--110--71 Beslutsdatum 1971-12-01

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2009. Fiskrekrytering och undervattensvegetation i grunda havsvikar i Södermanlands län 2004-2008. Rapport 2009:11.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2010. Kartering av mjukbottenfauna i Södermanlands läns kustområde 2006. En bedömning av tillståndet. 2007:04

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2010. Marin miljöövervakning av vegetationsklädda havsbottnar i Södermanland skärgård, år 2010. Nr 2012:7

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2018. Regional handlingsplan för Grön Infrastruktur i Södermanlands län.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1991. Skötselplan för Nynäs naturreservat.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1991. Sörmlands natur, Naturvårdsplan. Objekt nr 80-150 -154 (klass 1 och 2). 1991.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2019. Åtgärdsplan för bevarande av biologisk mångfald och kulturhistoriska värden i betesmarker och slätterängar.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2002-2004. Ängs- och betesmarksinventeringen. Utdrag ur databasen TUVÅ 2019.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1992. Ängs- och hagmarker i Södermanlands län.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2002. Översiktsinventering av grunda havsvikar i Södermanlands län 2002. 2002:4

Mascher C. 1995. Kulturhistorisk bedömning av äldre odlingslandskap inom Nynäs naturreservat, Bälinge och Västerljung socknar, Södermanlands län, KULA.

Naturvårdsverket. 2015. Åtgärdsprogram för fältgentianor i naturliga fodermarker 2015-2019. Rapport 6681.

Naturvårdsverket. 2011. Åtgärdsprogram för trumgräshoppa 2011-2015. Rapport 6443.

Ryberg R m fl. 1988. Sörmlandsbygden 1988:2, Södermanlands hembygdsförbund.

Rydberg H, Wanntorp H-E. 2001. Sörmlands flora, Sörmlands Botaniska sällskapet i Stockholm.

Schröder J m fl. 1992. Våtmarksinventering Sörmland, VMI, Länsstyrelsen Södermanland (opublicerad rapport).

Skogsstyrelsen. 2012. Grön skogsbruksplan för Nynäs egendom.

Skogsstyrelsen. 2019. Nyckelbiotopsinventeringen. Utdrag ur nyckelbiotopdatabasen 2019.

Datum

2020-03-31

Dnr

511-5458-2016

Sportfiskarna. 2018. Fiskevårdsplan Nynäs naturreservat, 2018-2028. Rapport 2018.

Sveriges Geologiska undersökning. Berggrundskartan Nyköping SO. Ser. Af nr 114. Tryckt 1975.

Sveriges Geologiska undersökning. Berggrundskartan Nyköping NO. Ser. Af nr 115. Tryckt 1975.

Södermanlands Hembygdsförbund. 1988. Sörmlandsbygden 1988:2 eller 1, årsbok utgiven av Södermanlands hembygdsförbund.

Bilagor

- 2.1. Skötselkarta- Friluftsliv och rekreation
- 2.2. Skötselkarta- Forn- och kulturlämningar
- 2.3. Skötselkarta- Skyddad naturskog
 - 2.3.1. Skötselkarta- Norra skogslandskapet
 - 2.3.2. Skötselkarta- Centrala skogslandskapet
 - 2.3.3. Skötselkarta- Västra skogslandskapet
 - 2.3.4. Skötselkarta- Södra skogslandskapet
- 2.4. Skötselkarta- Oskyddad skog
- 2.5. Skötselkarta- Öppna kulturpräglade marker
 - 2.5.1. Skötselkarta- Norra odlingslandskapet
 - 2.5.2. Skötselkarta- Sydvästra odlingslandskapet
 - 2.5.3. Skötselkarta- Sydöstra odlingslandskapet
- 2.6. Skötselkarta- Limniska miljöer och våtmarker
 - 2.6.1. Skötselkarta- Norra vattenmiljöerna
 - 2.6.2. Skötselkarta- Södra vattenmiljöerna
- 2.7. Skötselkarta- Marina miljöer
- 2.8. Artlista Nynäs naturreservat

1. Friluftsliv och rekreation

Karlfors kvarn och Kvarnstugebäcken
Den ståtliga byggnaden Karlfors kvarn stod färdig 1829. Vattnet i Kvarnstugebäcken dämades upp och drev tre par kvarnstenar. Mjølaren var arrendator under Nynäs gods. Följ Mjølarnstigen, den väg mjølaren fick gå för att reglera vattenflödet. I södra delen slingrar bäcken genom en trång ravin. Här samsas gamla alar med strutbräken, Sveriges största ombunke, svart trolldruva och blåsippa. Den norra delen är påverkad av stormskador och averkningar.

BILD: PONTUS CARLWITZ

Bråfälls såg tillhörde Nynäs gods. Virke sågades i första hand för gårdens eget behov. Vattnet leddes in via en ränna, drev ett 5 meter stort vattenhjul som i sin tur satte fart på ett cirkelsågverk. Det lilla vattendraget orkade inte driva sågverket mer än kring snösmältning, då vattenflödet var större. Sågen lades ner på 1940-talet.

BILD: F. PETERSSON

Älvgrytan vid Tegelkällan är en mäktig urgröppning i bergväggen. Här syns tydliga spår efter hur en isälva störtat ner och bringat rotation bland löparstenar och "borrat" sig genom berget. Älvgrytan är 1½ meter bred.

BILD: O. LARSSON

Det bröts marmor, kallad urkalksten, i berget under 1900-talets första hälft. Denna omkristalliserade kalksten är mer än 1500 milj år gammal. Jämför med den gotländska kalkstenen som bildades för 500 milj år sedan.

Bäverhyddor

Stammar på kors och tvärs invid Skolhusgraven och Kanalen avslöjar djurrikets mest effektiva skogsarbetare, bävern. I en bäverhydda finns matförråd med kapade stammar och sovkammare. Undervattenstunnlar leder in i boet. Bävern behöver konstant vattennivå och rikligt med ungråd för att trivas. Den kan flytta mellan olika hyddor, beroende på var det finns lämpliga träd att äta och arbeta med.

BILD: PETER ELFMAN

Vid Gisesjön spanar fiskgusen, sjöarnas storfiskare och Sörmlands landskapsfågel.

Vid Koudden växer ett bestånd med idegran. Idegranen är en buske eller litet träd med långa mjuka barr. På hösten pryds den av klarröda fröhöjlen, den saknar nämligen kottar. Den var populär redan under förhistorisk tid eftersom trädets seghet var utmärkt till pilbågar. Idegranen kan bli mycket gammal, över tusen år. Den är giftig och fridlyst i Sörmland.

BILD: ANNE HEDBERG

Vid museigården

Långmaren kan du gå på uppträcksfärd och fundera över 219 livet som arrendator. Här finns välhållna byggnader med boningshus, ladugård, höns-, gris- och fårhus. Ett cirkelformat spår i marken visar oxarnas vandring, där kraften drev ett tröskverk. Långmaren brukades med skiftesbruk, där åkrarna tidvis lades i träda, och oxar som dragdjur ända fram tills den siste brukaren flyttade ut på 1980-talet.

"Gammelskog"

Skogsområden med äldre träd finns utspridda i hela reservatet. Somliga är flera hundra år gamla. Äldre lövskog med lind, ek, asp och det krävande trädslaget ask finns närmast kusten. Norrut breder barrskogen ut sig. Intensivt trummande avslöjar närvaron av hackspettar och i de äldre barrskogarna kan du hitta vackra hänglavar, gammelgran-slav och den musselformade svampen taltikka.

BILD: STEPHAN CARLWITZ

Påruggla fotograferad vid Giesjön

Teckenförklaring

Barrskog	Unnekroken 1 km	Rastplats
Lövskog	Röstleden 1,5 km	Grillplats
Bete med djur	Furholmen 0,9 + 2,5 km	Grillplats med skydd
Åker	Mjølarnstigen 1,5 km	Vindskydd
Övrig mark	Klevudden 1,3 km	Rekommenderad fiskeplats
Kärn- och mossmark	Månstigen 1 km	Båttuthyrning
Vatten	Lövnäsudden 0,7 km	Badplats
Tätbebyggt område	Begyggelse	Kanotuthyrning
Större bilväg	Information	Fotbollspen
Mindre bilväg	Sevärdhet	Cafeteria
Liten väg	Museum	Kosk
Körväg	Geologisk sevärdhet	Camping
Stor stig	Kulturmärke	Logi
Liten stig	Botanisk sevärdhet	Stuga att hyra
Vattendrag	Gammelskog	Raststuga att hyra
Höjdkurva	Utsiktspunkt	Handikappanpassad anläggning
Näckrosleden/Svängeleden (Cykelled)	Dricksvatten	Utegyrn
Sörmlandsleden 100 mil	Toalett	Parkering
Skogs- och virkesstigen 2 km		
Gröna udden 0,6 km		
Lilla Frillingstigen 1,6 km		

Godkänt från sekretetspunkt för spridning. Landmateriet 2006-05-09
Kartunderlag: MS 2006/1937, Kartredigering: Kartfabriken, www.kartfab.se

Mandarinblomma vid Nyckelby

Lövtundar

Besök Furholmen och upptäck ett annorlunda landskap med grov vildapel och hagtomsträd. Här finns nigande blåsippor om våren, ett hav av blommande träd under försommaren och fallar av mossor som lyser upp vintertid. Flera av mossorna, som fallmossa och den guldglänsande guldklockmossan, är ovanliga. Är du uppmärksam kan du se den sällsynta orkidén skogsknipprot. På Herrängsplogen växer natvioler och på Ståsko Adam och Eva.

Strandängan vid Sandvik

Ängar och naturbetesmark

Vid Litselby, Långmaren och Sandvik finns exklusiva ängar och naturbetesmarker. Under århundraden har de utarmats på näring. Lien och mulen har tuktat växtligheten till förmån för fältgentiana, slätterblomma och kattfot. På Klevudden finns rester efter övergivna lövängar där gräs och löv blev foder till djuren. Idag står de hamlade lindarna kvar med grova och knotiga stammar.

Gammeltallen

En vacker död tall finns norr om Röstensviken. Den solbelysta stammen är i sig en egen biotop. Den har på sin ålders höst fått ett nytt uppdrag, att förvandlas till stubbe och förse svampar, lavar och insekter med livsrum.

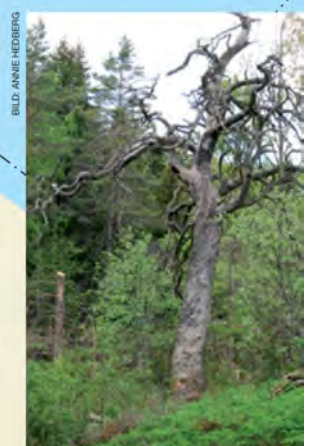

BILD: ANNE HEDBERG

Skala 1:20 000

Till Nyckelby

Till Tegelkällan

Till Kalkugn

Till Giesjön

Till Långmaren

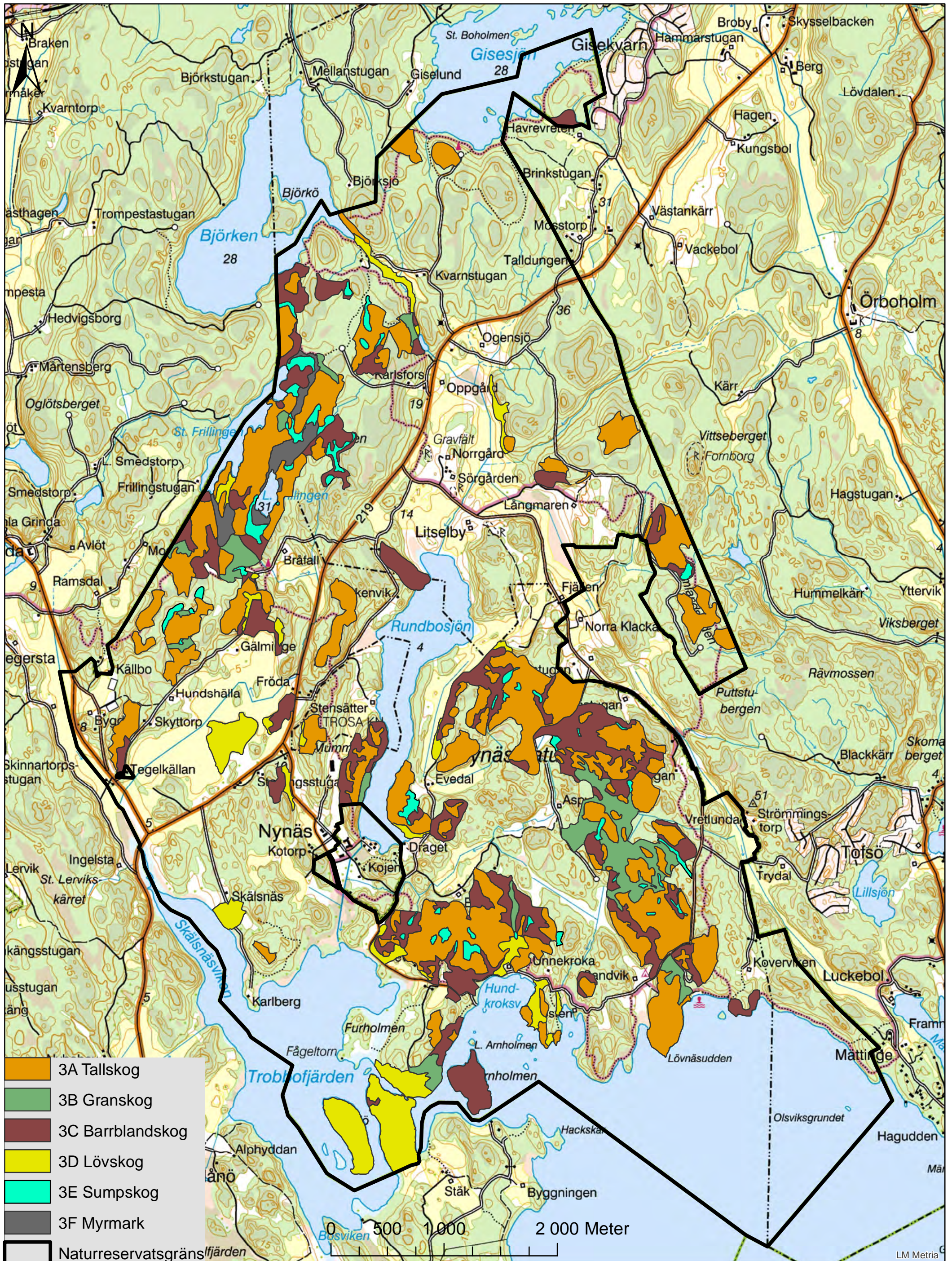
Till Sandvik

Till Torsö

2. Forn- och kulturlämningar

3. Skyddad naturskog

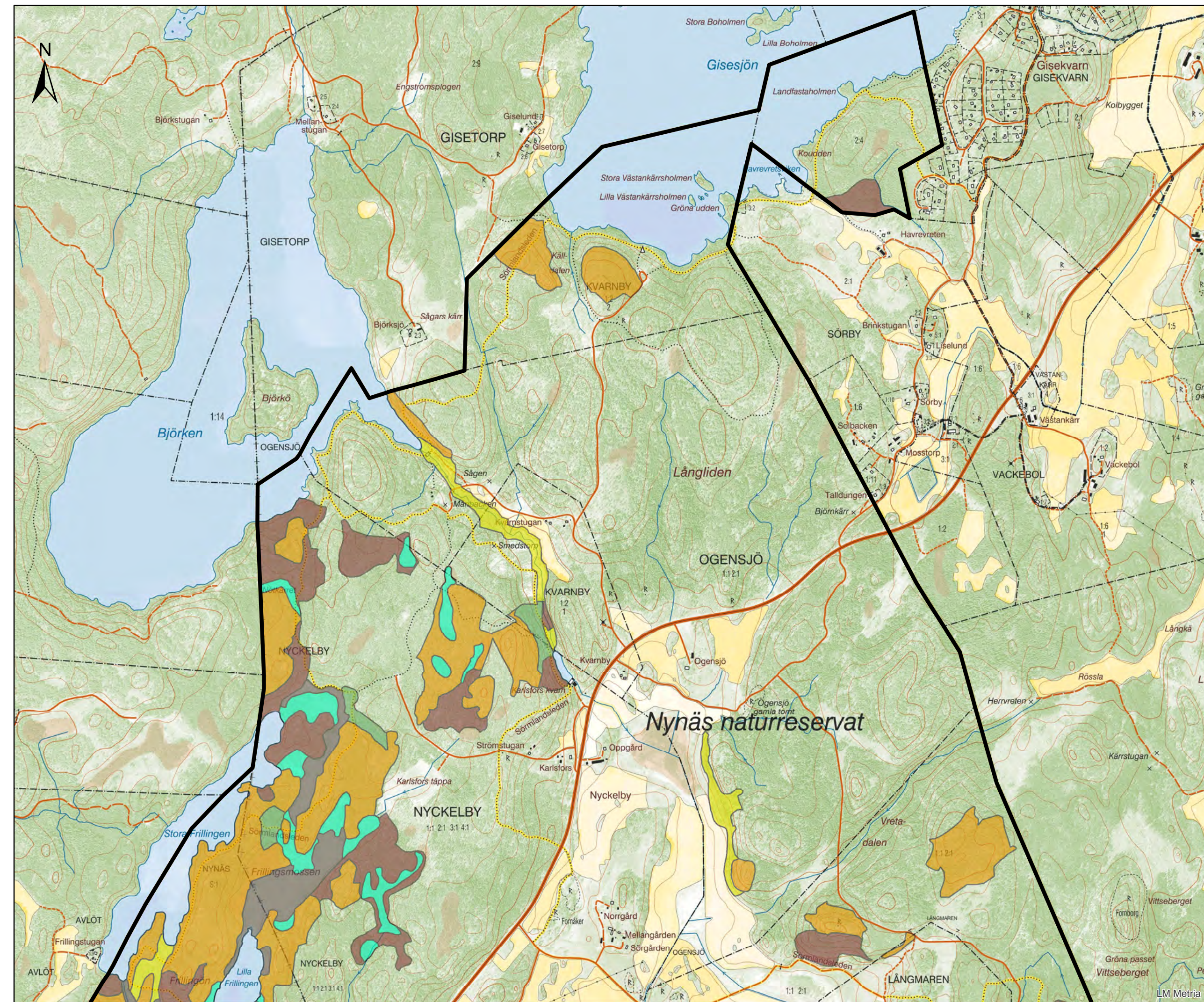

Norra skogslandskapet

Bilaga 2.3.1
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 3A Tallskog
- 3B Granskog
- 3C Barrblandskog
- 3D Lövsog
- 3E Sumpskog
- 3F Myrmark
- Naturreservatsgräns

0 125 250 500 meter

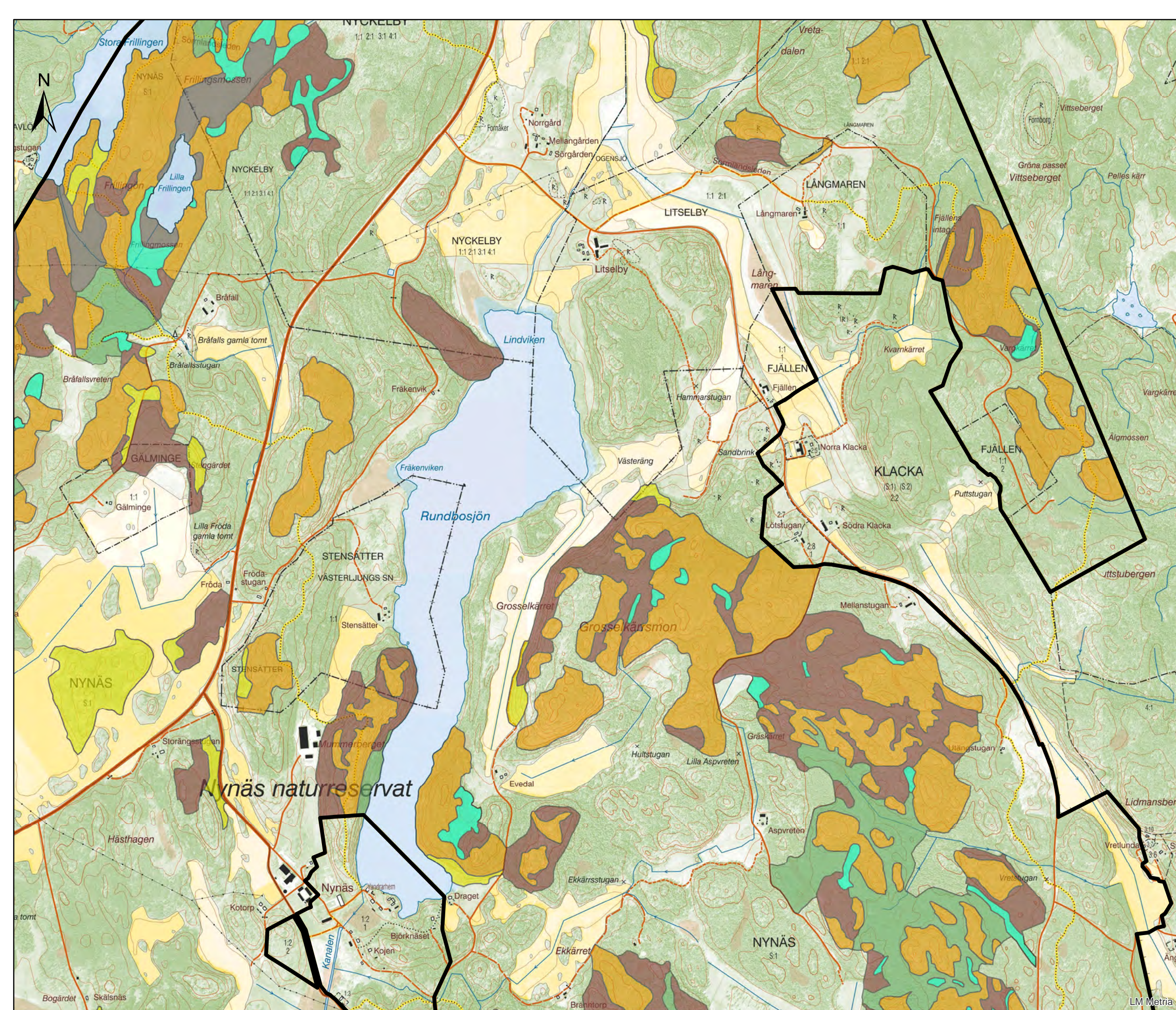

Centrala skogslandskapet

Bilaga 2.3.2
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 3A Tallskog
- 3B Granskog
- 3C Barrblandskog
- 3D Lövsog
- 3E Sumpskog
- 3F Myrmark
- Naturreservatsgräns

0 125 250 500 meter

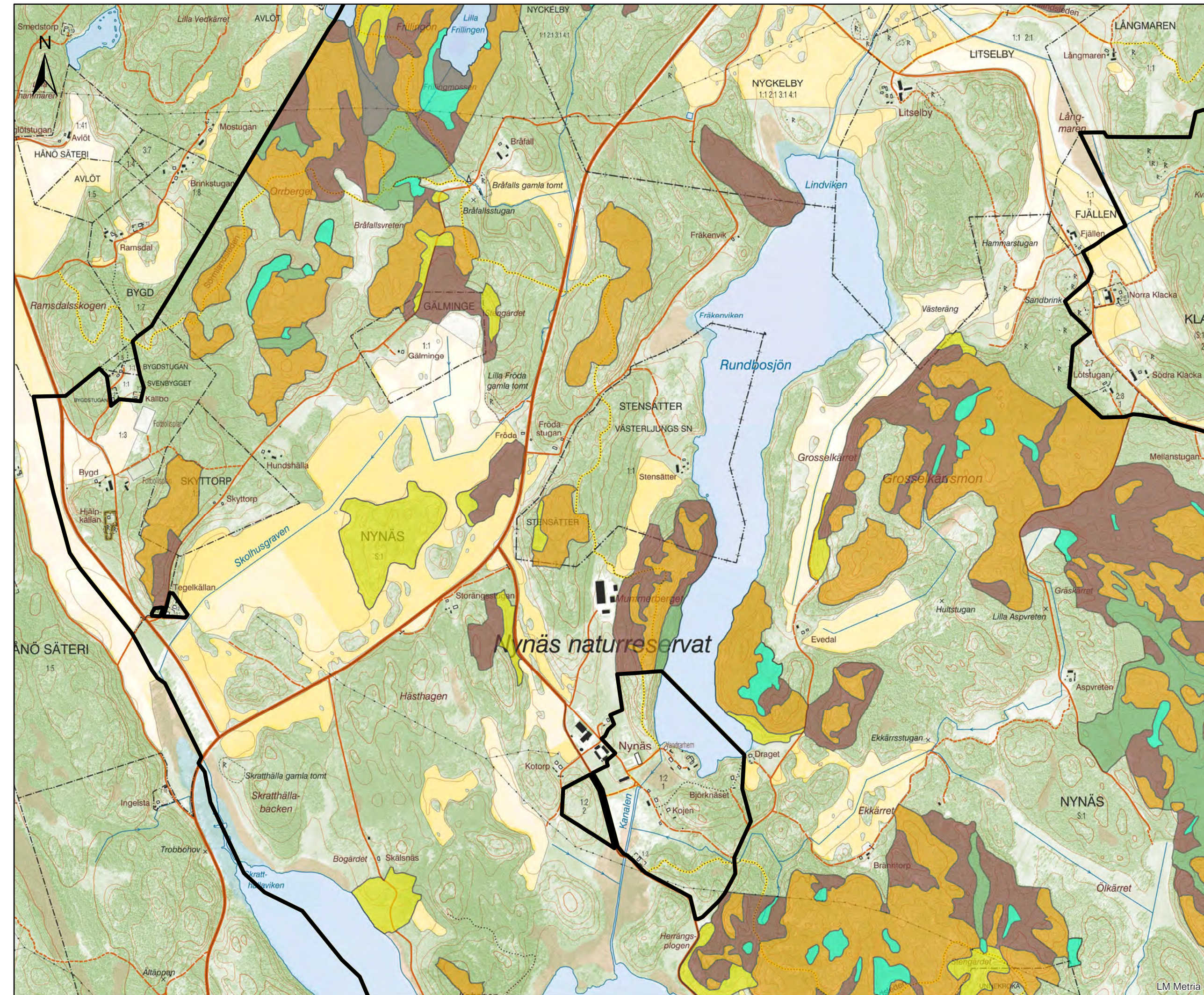

Västra skogslandskapet

Bilaga 2.3.3
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 3A Tallskog
- 3B Granskog
- 3C Barrblandskog
- 3D Lövsog
- 3E Sumpskog
- 3F Myrmark
- Naturreservatsgräns

0 125 250 500 meter

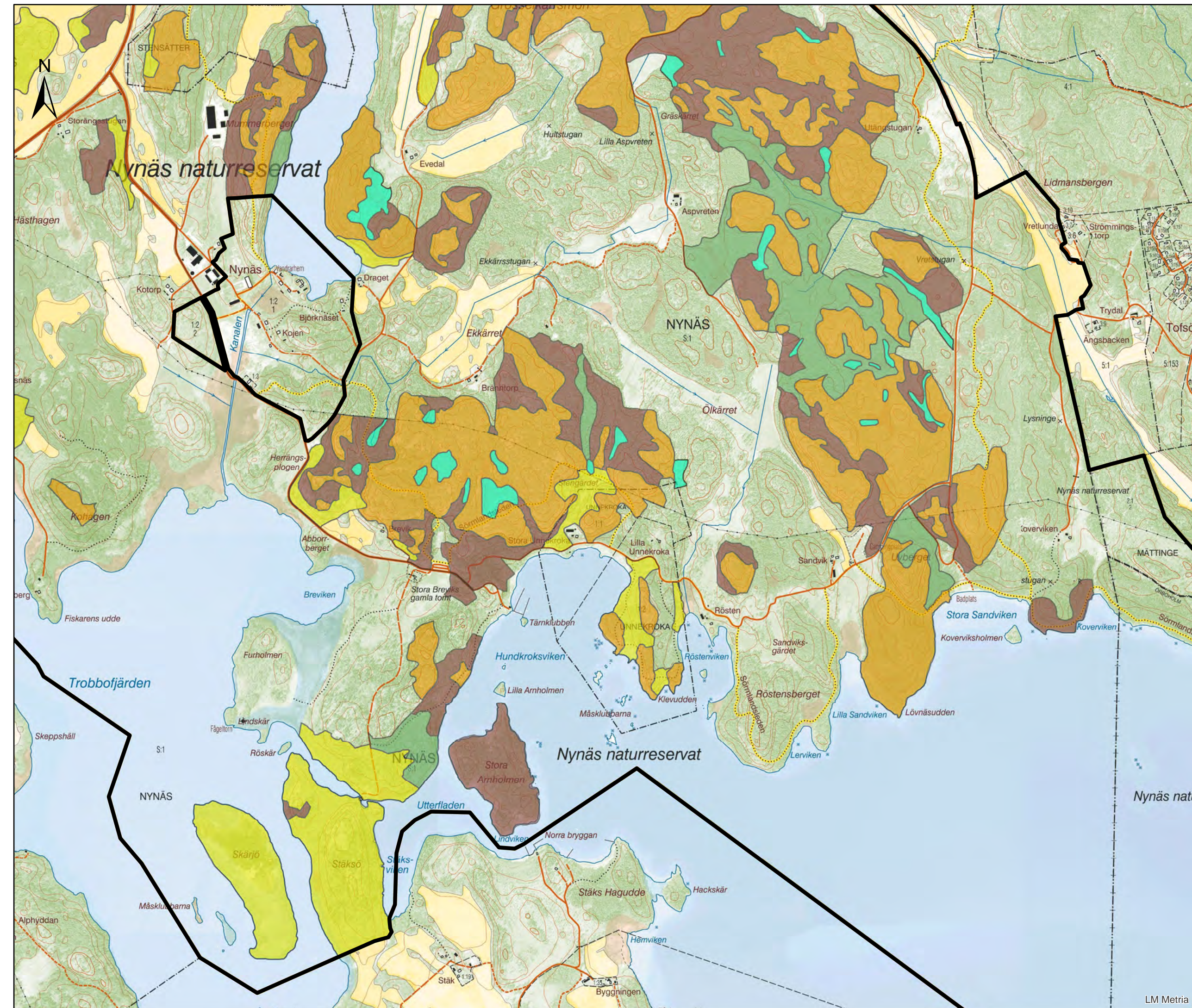

Södra skogslandskapet

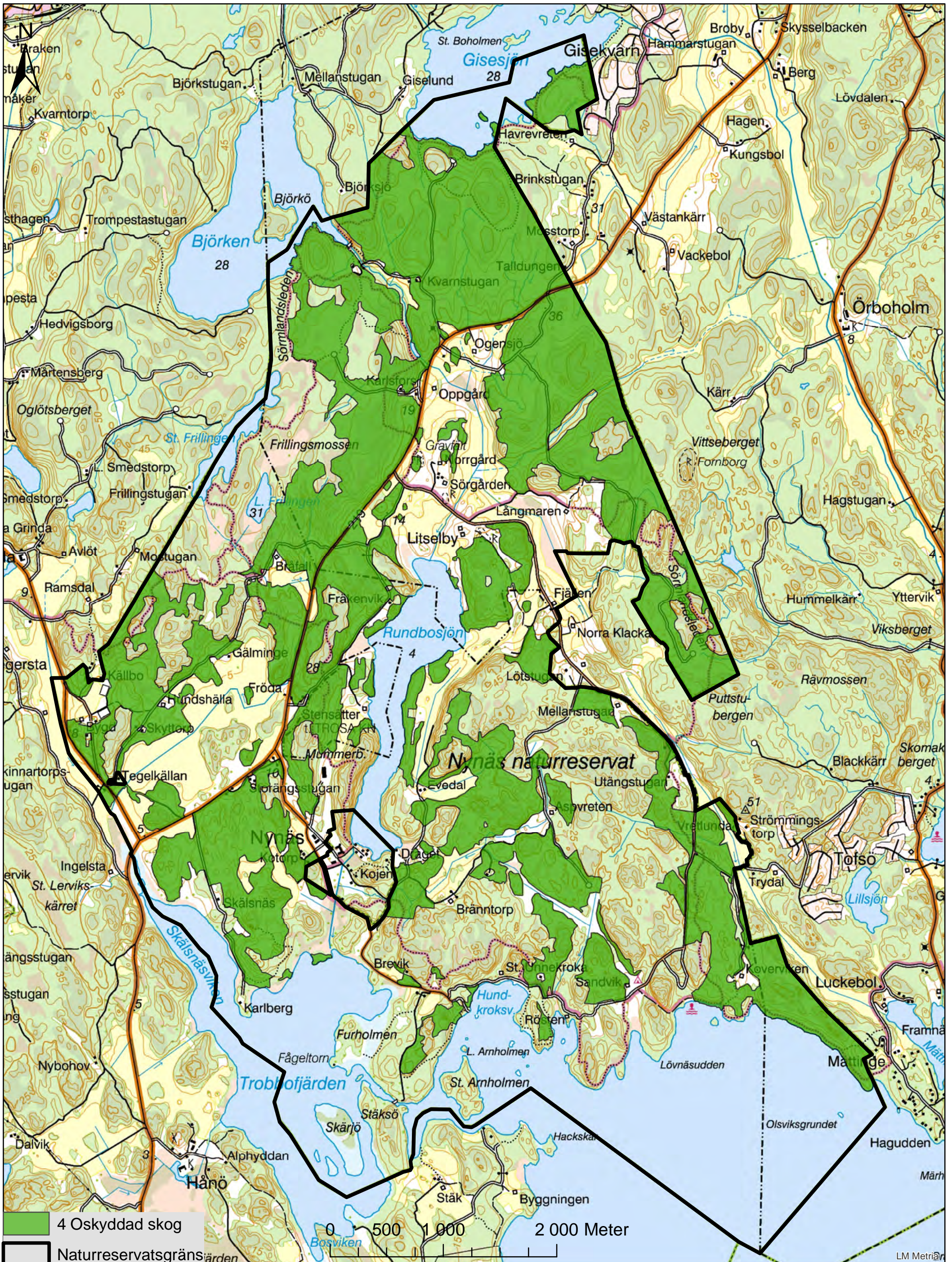
Bilaga 2.3.4
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 3A Tallskog
- 3B Granskog
- 3C Barrblandskog
- 3D Lövskog
- 3E Sumpskog
- 3F Myrmark
- Naturreservatsgräns

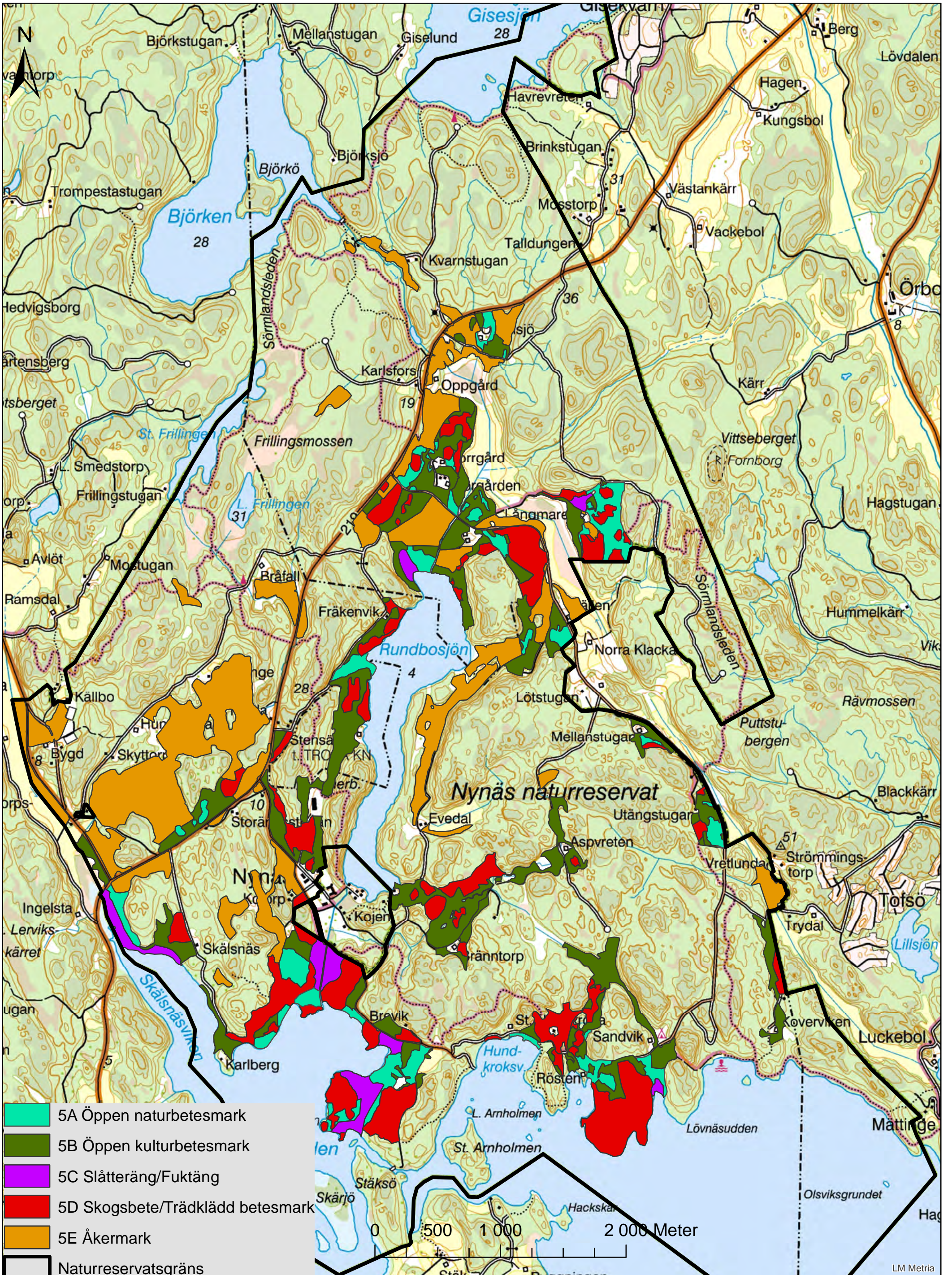
0 125 250 500 meter

4. Oskyddad skog

5. Öppna kulturpräglade marker

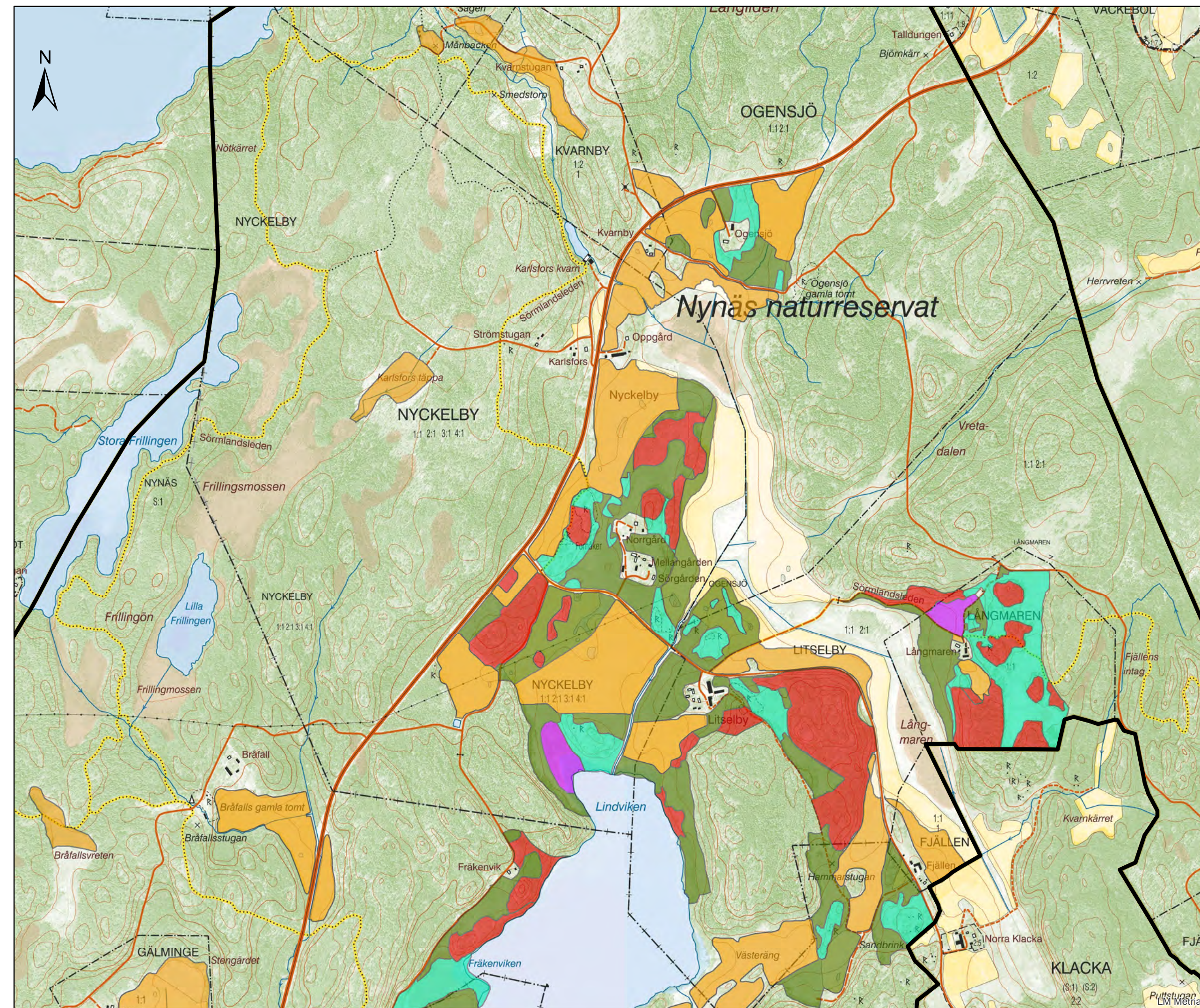

Norra odlingslandskapet

Bilaga 2.5.1
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 5A Öppen naturbetesmark
- 5B Öppen kulturbetesmark
- 5C Slätteräng/Fuktäng
- 5D Skogsbete/Träcklädd betesmark
- 5E Åkermark
- Naturreservatsgräns

0 125 250 500 meter

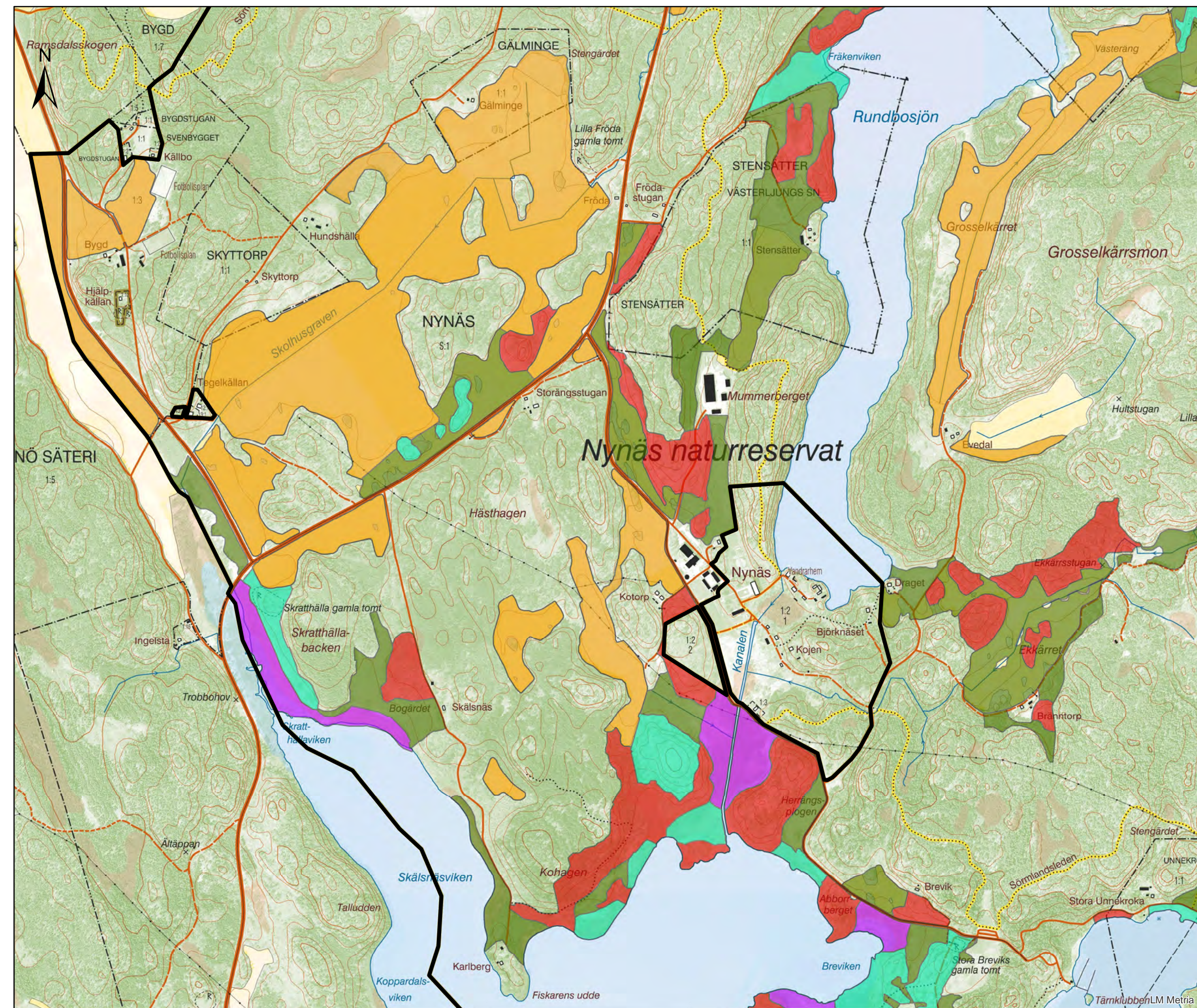

Sydvästra odlingslandskapet

Bilaga 2.5.2
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 5A Öppen naturbetesmark
- 5B Öppen kulturbetesmark
- 5C Slätteräng/Fuktäng
- 5D Skogsbete/Trädklädd betesmark
- 5E Åkermark
- Naturreservatsgräns

0 125 250 500 meter

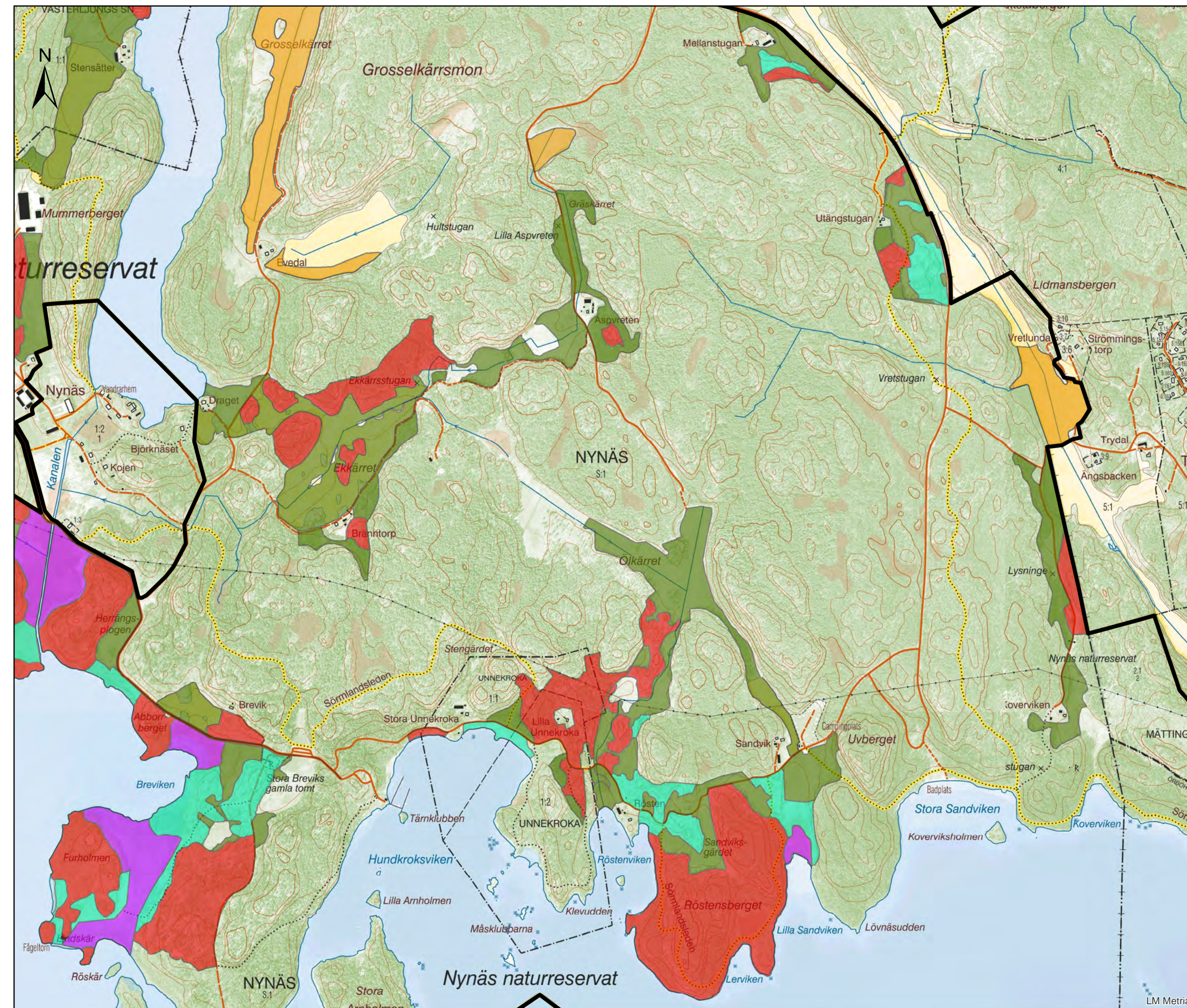

Sydöstra odlingslandskapet

Bilaga 2.5.3
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 5A Öppen naturbetesmark
- 5B Öppen kulturbetesmark
- 5C Slätteräng/Fuktäng
- 5D Skogsbete/Trädklädd betesmark
- 5E Åkermark
- Naturreservatsgräns

0 125 250 500 meter

6. Limniska miljöer och våtmarker

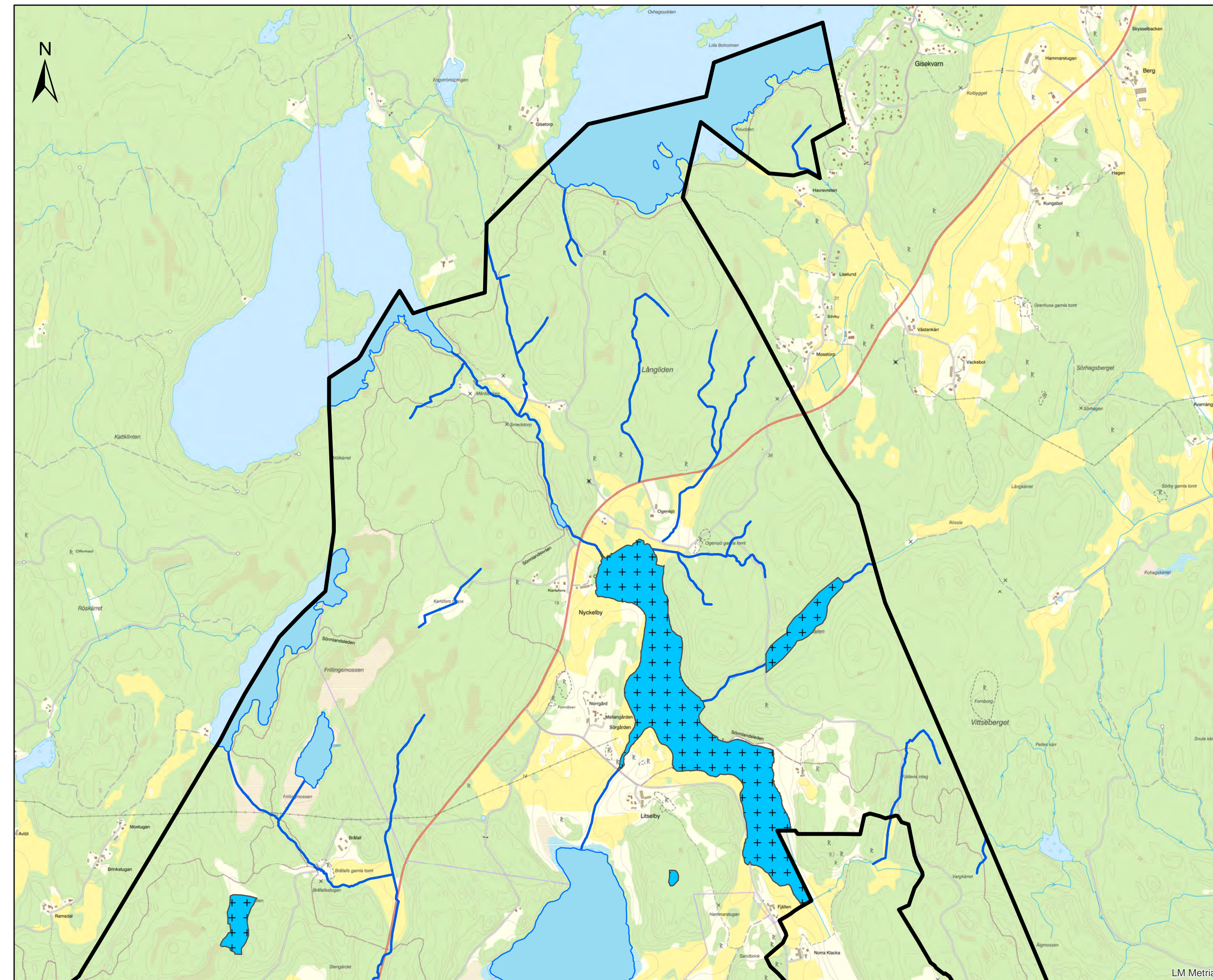

Norra vattenmiljöerna

Bilaga 2.6.1
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 6A Sjö
- 6B Våtmark
- 6C Vattendrag
- Naturreservatsgräns

0 250 500 meter

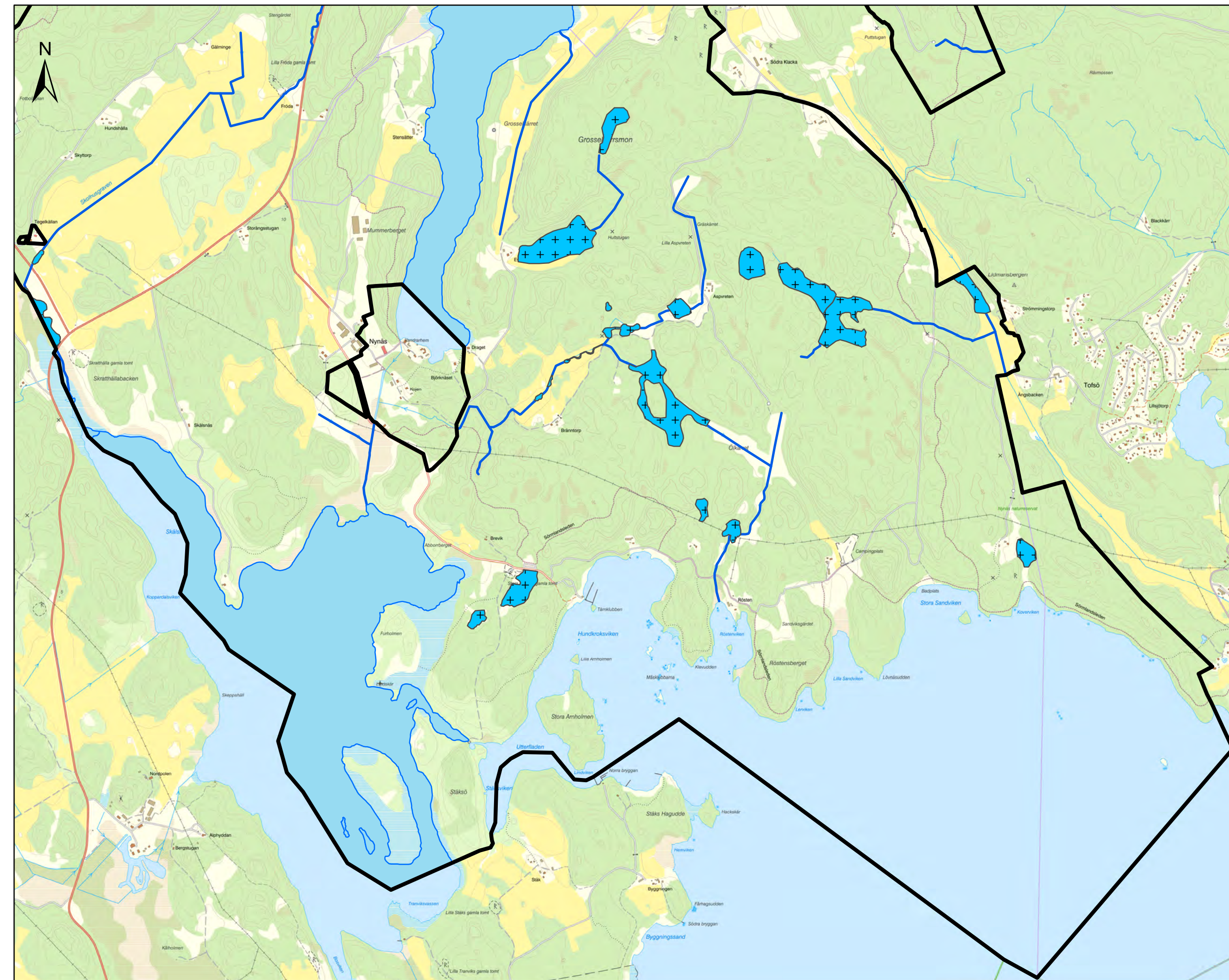

Södra vattenmiljöerna

Bilaga 2.6.2
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 6A Sjö
- 6B Våtmark
- 6C Vattendrag
- Naturreservatsgräns

0 250 500 meter

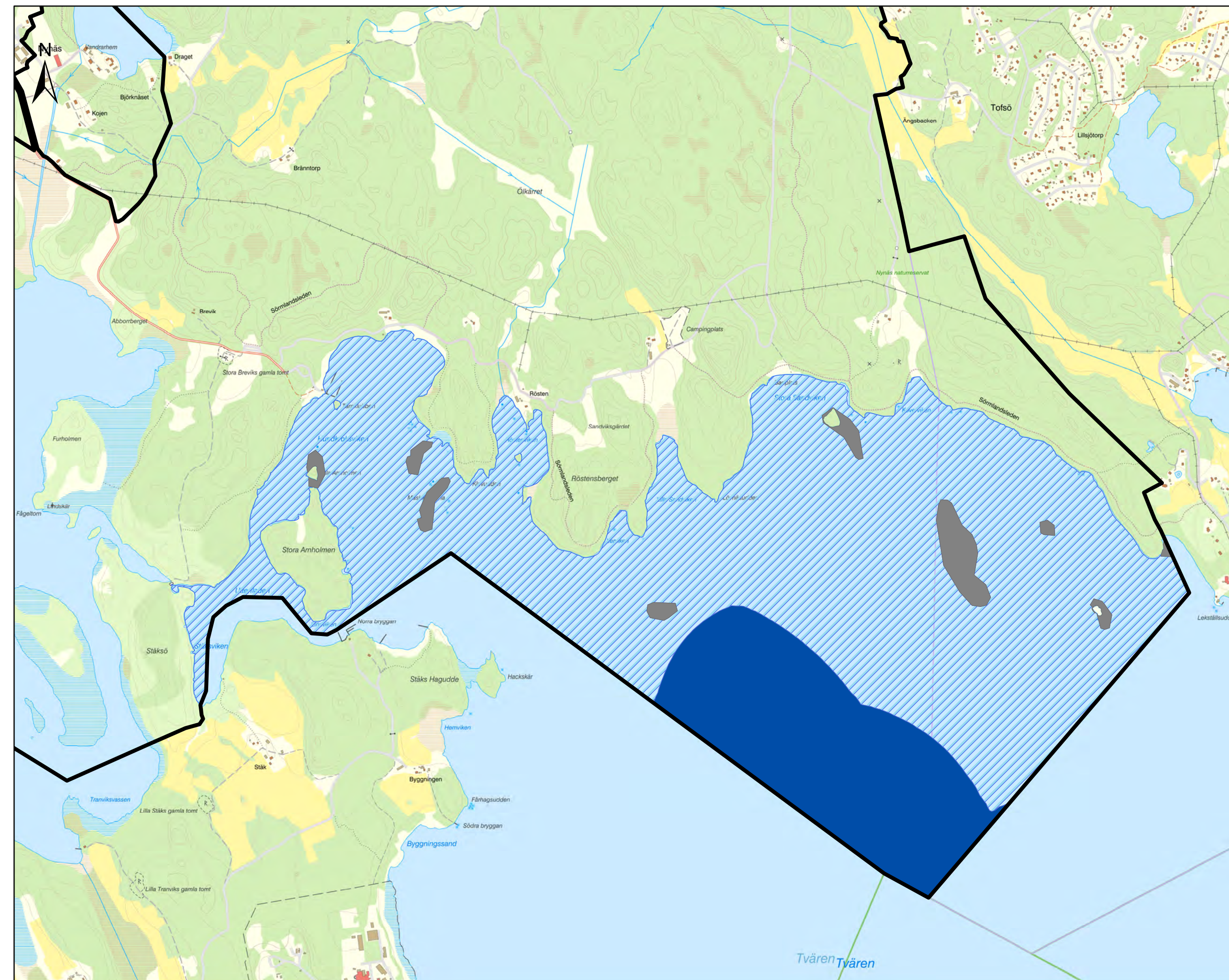

Marina miljöer

Bilaga 2.7
Nynäs naturreservat
Dnr 511-5458-2016,
2020-03-31

- 7A Grund Mjukbotten
- 7B Grund Hårdbotten
- 7C Djup Mjukbotten
- Naturreservatsgräns

0 250 500 meter

Artlista med naturvårdsintressanta arter

Bilaga 2.8

Tabell som visar de naturvårdsintressanta arter som registrerats inom Nynäs naturreservat. Artfynden i tabellen bygger på utdrag ur databasen Artportalen nov 2019 samt på artfynd från inventeringar som finns angivna i källförteckningen. Rödliskategorierna följer Gärdenfors, U. (ed.) 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken, SLU. NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = kritiskt hotad. S = signalart enligt Skogsstyrelsen. N2000 = art som ingår i EU:s art- eller habitat direktiv. ÅGP = art som ingår i något av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter. F = fridlysta arter, ÄoB = ängs- och betesmarksarter. M = Marina intressanta arter. L = Limniskt intressanta arter. Reg. rödl. = Regionalt rödlistad.

Organismgrupp	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori	Notering
Alger	<i>Nostoc zetterstedtii</i>	Sjöhjortron	NT, L	
Blötdjur	<i>Vertigo angustior</i>	Smalgrynsnäcka	N2000*	
Fiskar	<i>Anguilla anguilla</i>	Ål	CR	Trobbofjärden
Fiskar	<i>Lota lota</i>	Lake	NT	
Fåglar	<i>Actitis hypoleucos</i>	Drillsnäppa	NT	
Fåglar	<i>Alcedo atthis</i>	Kungsfiskare	VU	Vinterfödosoökande
Fåglar	<i>Apus apus</i>	Tornseglare	NT	
Fåglar	<i>Bonasa bonasia</i>	Järpe	N2000	
Fåglar	<i>Circus aeruginosus</i>	Brun kärnhök	N2000	
Fåglar	<i>Dendrocopos minor</i>	Mindre hackspett	NT	
Fåglar	<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	N2000	
Fåglar	<i>Gavia arctica</i>	Storlom	N2000	
Fåglar	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Havsörn	NT	
Fåglar	<i>Jynx torquilla</i>	Göktyta	NT	
Fåglar	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Nötkråka	NT	
Fåglar	<i>Pandion haliaetus</i>	Fiskgjuse	N2000	
Fåglar	<i>Pernis apivorus</i>	Bivråk	VU	
Fåglar	<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	NT	Spår
Fåglar	<i>Tetrao tetrix</i>	Orre	N2000	
Fåglar	<i>Tetrao urugallus</i>	Tjäder	N2000	
Insekter	<i>Argynnis niobe</i>	Hedpärlmorfjäril	NT	
Insekter	<i>Buprestis haemorrhoidalis</i>	Bronspraktbagge	S	
Insekter	<i>Callidium coriaceum</i>	Bronshjon	S	
Insekter	<i>Clostera anastomosis</i>	Brungrå högstjært	NT	

Insekter	<i>Cupido minimus</i>	Mindre blåvinge	NT	
Insekter	<i>Epirrhoe pupillata</i>	Thunbergs fältmätare	VU	
Insekter	<i>Eustroma reticulata</i>	Nätådrig parkmätare	VU	
Insekter	<i>Hesperia comma</i>	Silversmygare	NT	
Insekter	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Citronfläckad kärrtrollslända	N2000*	
Insekter	<i>Lycaena hippothoe</i>	Violettkantad guldvinge	NT	
Insekter	<i>Microbregma emarginatum</i>	Granbarkgnagare	S	
Insekter	<i>Nothorhina muricata</i>	Reliktbock	NT	
Insekter	<i>Psophus stridulus</i>	Trumgräshoppa	EN. ÅGP	Långmaren m fl.
Insekter	<i>Satyrium w-album</i>	Almsnabbvinge	NT	
Insekter	<i>Scardia boletella</i>	Jättesvampmal	NT	
Insekter	<i>Semanotus undatus</i>	Vågbandad barkbock	S	
Insekter	<i>Zygaena filipendulae</i>	Sexfläckig bastardsvärmare	NT	
Insekter	<i>Zygaena lonicerae</i>	Bredbrämad bastardsvärmare	NT	
Insekter	<i>Zygaena viciae</i>	Mindre bastardsvärmare	NT	
Kransalger	<i>Chara aspera</i>	Borststräfsse	M	
Kransalger	<i>Chara baltica</i>	Grönsträfsse	M	
Kransalger	<i>Chara canescens</i>	Hårsträfsse	M	
Kransalger	<i>Tolypella nidifica</i>	Havsrufsse	M	
Kärlväxter	<i>Actaea spicata</i>	Svart trolldruva	S	
Kärlväxter	<i>Adoxa moschatellina</i>	Desmeknopp	S	
Kärlväxter	<i>Asperugo procumbens</i>	Paddfot	NT	
Kärlväxter	<i>Calla palustris</i>	missne	S	
Kärlväxter	<i>Cardamine amara</i>	Bäckbräsma	S	
Kärlväxter	<i>Cardamine bulbifera</i>	Tandrot	S	
Kärlväxter	<i>Cardamine impatiens</i>	Lundbräsma	S	
Kärlväxter	<i>Carex elongata</i>	Rankstarr	S	
Kärlväxter	<i>Carex pulicaris</i>	Loppstarr	VU	
Kärlväxter	<i>Carex remota</i>	Skärmstarr	S	
Kärlväxter	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	Gullpudra	S	
Kärlväxter	<i>Circaea alpina</i>	Dvärghäxört	S	
Kärlväxter	<i>Crepis praemorsa</i>	Klasefibbla	NT	

Kärlväxter	<i>Dactylorhiza maculata subsp. maculata</i>	Jungfru Marie nycklar	S	
Kärlväxter	<i>Elymus caninus</i>	Lundelm	S	
Kärlväxter	<i>Elymus caninus var. caninus</i>	Vanlig lundelm	S	
Kärlväxter	<i>Epipactis helleborine</i>	Skogsknipprot	S	
Kärlväxter	<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	VU	
Kärlväxter	<i>Gentianella amarella</i>	Ängsgentiana	Reg. rödl.	Ö Rundbosj. vid Evedal
Kärlväxter	<i>Gentianella campestris subsp. campestris</i>	Fältgentiana	EN	Långmaren, Litselby m fl
Kärlväxter	<i>Gentianella campestris var. campestris</i>	Sen fältgentiana	EN	
Kärlväxter	<i>Goodyera repens</i>	Knärot	NT	
Kärlväxter	<i>Gymnadenia conopsea</i>	Brudsporre	Reg. rödl.	
Kärlväxter	<i>Hepatica nobilis</i>	Blåsippa	S, F	
Kärlväxter	<i>Isoetes echinospora</i>	Vekt braxengräs	L	Gisesjön, Björken
Kärlväxter	<i>Isoetes lacustris</i>	Styvt braxengräs	L	Gisesjön, Björken
Kärlväxter	<i>Lathraea squamaria</i>	Vättersos	S	
Kärlväxter	<i>Lathyrus niger</i>	Vippärt	S	
Kärlväxter	<i>Lathyrus vernus</i>	Vårärt	S	
Kärlväxter	<i>Lobelia dortmanna</i>	Notblomster	L	Gisesjön, Björken
Kärlväxter	<i>Lythrum portula</i>	Rödlänke	NT	
Kärlväxter	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Strutbräken	S	
Kärlväxter	<i>Melanpyrum arvense</i>	Pukvete	Reg. rödl.	Rösten
Kärlväxter	<i>Melanpyrum cristatum</i>	Korskovall	NT	
Kärlväxter	<i>Myriophyllum sibiricum</i>	Knoppslinga	M	
Kärlväxter	<i>Neottia nidus-avis</i>	Nästrot	S	
Kärlväxter	<i>Neottia ovata</i>	Tvåblad	S	
Kärlväxter	<i>Paris quadrifolia</i>	Ormbär	S	
Kärlväxter	<i>Pimpinella major</i>	Stor bockrot	NT	
Kärlväxter	<i>Plantago uniflora</i>	Strandpryl	L	Gisesjön
Kärlväxter	<i>Pyrola chlorantha</i>	Grönpyrola	S	
Kärlväxter	<i>Ranunculus peltatus subsp. baudotii</i>	Vitstjälksmöja	MN	

Kärlväxter	<i>Ranunculus reptans</i>	Strandranunkel	L	Gisesjön, Björken
Kärlväxter	<i>Ribes nigrum</i>	Svarta vinbär	S	
Kärlväxter	<i>Ruppia spiralis/maritima</i>	Natingar	MN	
Kärlväxter	<i>Sanicula europaea</i>	Sårläka	S	
Kärlväxter	<i>Serratula tinctoria</i>	Ängsskära	NT	
Kärlväxter	<i>Subularia aquartica</i>	Sylört	L	Björken
Kärlväxter	<i>Taraxacum maculigerum</i>	Fläckmaskros	VU	
Kärlväxter	<i>Taxus baccata</i>	Idegran	S	
Kärlväxter	<i>Thelypteris palustris</i>	Kärrbräken	S	
Kärlväxter	<i>Tilia cordata</i>	Skogslind	S	
Kärlväxter	<i>Trichophorum cespitosum</i>	Tuvsäv	Reg, rödl.	Frillingmossen
Kärlväxter	<i>Ulmus glabra</i>	Skogsalm	VU	
Kärlväxter	<i>Vicia villosa</i>	Luddvicker	VU	
Kärlväxter	<i>Viola mirabilis</i>	Underviol	S	
Kärlväxter	<i>Zostera marina</i>	Ålgräs	M	
Lavar	<i>Arthonia spadicea</i>	Glansfläck	S	
Lavar	<i>Calicium adpersum</i>	Gulpudrad spiklav	S	
Lavar	<i>Calicium parvum</i>	Liten spiklav	S	
Lavar	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	Brun nållav	S	
Lavar	<i>Cliostomum corrugatum</i>	Gul dropplav	NT	
Lavar	<i>Collema spp.</i>	Gelélavar	S	
Lavar	<i>Icmadophila ericetorum</i>	Vitmosslav	S	
Lavar	<i>Felipes leucopellaeus</i>	Kattfotslav	S	
Lavar	<i>Menegazzia terebrata</i>	Hållav	VU	
Lavar	<i>Nephroma bellum</i>	Stuplav	S	
Leddjur	<i>Armadillidium opacum</i>	"Landgråsugga"	NT	
Leddjur	<i>Micrura baltica</i>	Östersjönemertin	M	Unik förekomst, endemisk
Leddjur	<i>Monoporeia affinis</i>	Vitmärsla	M	
Mossor	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	Vedtrappmossa	NT	

Mossor	<i>Anomodon viticulosus</i>	Grov baronmossa	S	
Mossor	<i>Antitrichia curtipendula</i>	Fällmossa	S	
Mossor	<i>Buxbaumia viridis</i>	Grön sköldmossa	N2000*, S	
Mossor	<i>Dicranum flagellare</i>	Flagellkvastmossa	S	
Mossor	<i>Herzogiella seligeri</i>	Stubbspretmossa	S	
Mossor	<i>Homalia trichomanoides</i>	Trubbfjädermossa	S	
Mossor	<i>Homalothecium sericeum</i>	Guldlockmossa	S	
Mossor	<i>Leucobryum glaucum</i>	Blåmossa	S	
Mossor	<i>Neckera complanata</i>	Platt fjädermossa	S	
Mossor	<i>Neckera pennata</i>	Aspfjädermossa	NT	
Mossor	<i>Nowellia curvifolia</i>	Långfliksmossa	S	
Mossor	<i>Plagiothecium undulatum</i>	Vågig sidenmossa	S	
Mossor	<i>Porella platyphylla</i>	Trädporella	S	
Mossor	<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	Skogshakmossa	S	
Mossor	<i>Tortella tortuosa</i>	Kruskalkmossa	S	
Mossor	<i>Ulota crispa</i>	Krushättemossa	S	
Ormbunksväxter	<i>Botrychium lunaria</i>	Månlåsbräken	NT	
Ormbunksväxter	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Strutbräken	S	
Storsvampar	<i>Albatrellus citrinus</i>	Gul lammticka	VU	
Storsvampar	<i>Antrodia pulvinascens</i>	Veckticka	NT	
Storsvampar	<i>Artomyces pyxidatus</i>	Kandelabersvamp	NT	
Storsvampar	<i>Bankera violascens</i>	Grantaggsvamp	NT	
Storsvampar	<i>Boletopsis leucomelaena</i>	Grangråticka	VU	
Storsvampar	<i>Boletus edulis</i>	Stensopp	S	
Storsvampar	<i>Camarops tubulina</i>	Gransotdyna	VU	
Storsvampar	<i>Clavariadelphus truncatus</i>	Flattoppad klubbsvamp	S	
Storsvampar	<i>Clavulinopsis cinereoides</i>	Trubbfingersvamp	VU	

Storsvampar	<i>Clavulinopsis laeticolor</i>		S	
Storsvampar	<i>Clavulinopsis luteoalba</i>	Aprikosfingersvamp	S	
Storsvampar	<i>Climacocystis borealis</i>	Trådticka	S	
Storsvampar	<i>Cortinarius cupreorufus</i>	Kopparspindling	VU	
Storsvampar	<i>Cortinarius elegantior</i>	Kungsspindling	NT	
Storsvampar	<i>Cortinarius glaucopus</i>	Strimspindling	S	
Storsvampar	<i>Cortinarius harcynicus</i>	Barrviolspindling	NT	
Storsvampar	<i>Cortinarius percomis</i>	Kryddspindling	S	
Storsvampar	<i>Craterellus lutescens</i>	Rödgul trumpetsvamp	S	
Storsvampar	<i>Cuphophyllus fornicatus</i>	Musseronvaxskivling	NT	
Storsvampar	<i>Cuphophyllus pratensis</i>	Ängsvaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Cuphophyllus virgineus</i>	Vitvaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Dichomitus campestris</i>	Hasselticka	S	
Storsvampar	<i>Encoelia furfuracea</i>	Läderskål	S	
Storsvampar	<i>Entoloma ameides</i>	Doftrödhätting	NT	
Storsvampar	<i>Entoloma bloxamii</i>	Blårödling	VU	
Storsvampar	<i>Entoloma griseocyaneum</i>	Stornopping	NT	
Storsvampar	<i>Entoloma prunuloides</i>	Mjölrorödskevling	NT	
Storsvampar	<i>Geastrum quadrifidum</i>	Fyrflikig jordstjärna	NT	
Storsvampar	<i>Gliophorus laetus</i>	Broskvaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Hydnellum ferrugineum</i>	Dropptaggsvamp	S	
Storsvampar	<i>Hydnellum aurantiacum</i>	Orange taggsvamp	NT	
Storsvampar	<i>Hydnellum conrescens</i>	Zontaggsvamp	S	
Storsvampar	<i>Hydnellum geogenium</i>	Gul taggsvamp	VU	
Storsvampar	<i>Hydnellum peckii</i>	Skarp dropptaggsvamp	S	
Storsvampar	<i>Hydnellum suaveolens</i>	Dofhtaggsavamp	NT	

Storsvampar	<i>Hygrocybe ceracea</i>	Spröd vaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Hygrocybe chlorophana</i>	Gul vaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Hygrocybe coccinea</i>	Blodvaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Hygrocybe conica</i>	Toppvaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Hygrocybe intermedia</i>	Trådvaxskivling	VU	
Storsvampar	<i>Hygrocybe miniata</i>	Mönjevaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Hygrocybe mucronella</i>	Bitter vaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Hygrocybe punicea</i>	Scharlakansvaxskivling	NT	
Storsvampar	<i>Hygrocybe quieta</i>	Luktvaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Hygrophorus karstenii</i>	Äggvaxskivling	NT	
Storsvampar	<i>Inonotus rheades</i>	Rävticka	S	
Storsvampar	<i>Lactarius scrobiculatus</i>	Svavelrisk	S	
Storsvampar	<i>Lentaria epichnoa</i>	Vit vedfingersvamp	NT	
Storsvampar	<i>Leptoporus mollis/erubescens</i>	Kötticka	NT	
Storsvampar	<i>Leucopaxillus cerealis</i>	Barrmusseron	NT	
Storsvampar	<i>Microglossum atropurpureum</i>	Purpurbrun jordtunga	VU	
Storsvampar	<i>Mycena renati</i>	Gulfotshätta	S	
Storsvampar	<i>Neohygrocybe nitrata</i>	Lutvaxskivling	S	
Storsvampar	<i>Onnia tomentosa</i>	Luddticka	NT	
Storsvampar	<i>Oxyporus corticola</i>	Barkticka	S	
Storsvampar	<i>Perenniporia subacida</i>	Gräddticka	VU	
Storsvampar	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	Grovticka	S	
Storsvampar	<i>Phellinus chrysoloma</i>	Granticka	NT	
Storsvampar	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Ullticka	NT	
Storsvampar	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Gränsticka	NT	
Storsvampar	<i>Phellinus pini</i>	Tallticka	NT	
Storsvampar	<i>Phellinus viticola</i>	Vedticka	S	

Storsvampar	<i>Phellinus populicola</i>	Stor aspticka	NT	
Storsvampar	<i>Phellodon niger</i>	Svart taggsvamp	NT	
Storsvampar	<i>Plicaturopsis crispa</i>	Kantarellmussling	S	
Storsvampar	<i>Pluteus cervinus</i>	Hjortskölding	S	
Storsvampar	<i>Pluteus romellii</i>	Gulfotsskölding	S	
Storsvampar	<i>Ramaria eumorpha</i>	Granfingersvamp	S	
Storsvampar	<i>Ramaria flava s.lat.</i>	Gul fingersvamp	S	
Storsvampar	<i>Ramaria flavescens</i>		S	
Storsvampar	<i>Ramaria pallida</i>	Blek fingersvamp	NT	
Storsvampar	<i>Russula aurea</i>	Guldkremla	S	
Storsvampar	<i>Sarcodon glaucopus s. str.</i>	Spricktaggsvamp	VU	
Storsvampar	<i>Sarcodon imbricatus</i>	Fjällig taggsvamp	S	
Storsvampar	<i>Sarcodon squamosus</i>	Motaggsvamp	NT	
Storsvampar	<i>Sparassis crispa</i>	Blomkålssvamp	S	